

**Vlaamse
overheid**

DEPARTEMENT
ECONOMIE
WETENSCHAP &
INNOVATIE

**Evaluatie van het Vlaams Academisch
Bibliografisch Bestand Sociale en Humane
Wetenschappen (VABB-SHW)
en van het convenant (2019-2022)
met de VLIR**

Plan van aanpak

Departement Economie, Wetenschap en Innovatie

Afdeling Strategie en Coördinatie

Afdeling Onderzoek

Afdeling Ondernemen en Innoveren

29.03.2022

Inhoud

Inhoud	2
1 Inleiding	4
1.1 De Bijzondere Onderzoeksfondsen aan de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap	4
1.2 Evaluatie van het Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand Sociale en Humane Wetenschappen (VABB-SHW)	5
1.3 Het VABB-SHW in het BOF-besluit	6
2 Aanleiding voor de evaluatie van het VABB-SHW en van het convenant 2019-2022 met de VLIR	8
2.1 Evaluatiebepalingen betreffende het VABB-SHW opgenomen in het BOF-besluit	8
2.2 Ondersteuning van het VABB-SHW	9
2.3 Evaluatiebepalingen opgenomen in het convenant 2019-2022 met de VLIR	10
2.4 Addendum aan het convenant 2019-2022 met de VLIR	11
2.5 Plan van aanpak voor de evaluatie van het VABB-SHW en van het convenant met de VLIR	11
3 Beleidscontext	11
3.1 Aanleiding voor het VABB-SHW	11
3.2 Evolutie in de beleidscontext (sinds de oprichting/goedkeuring van het VABB-SHW)	12
3.3 Addendum aan het convenant 2019-2022 tussen de Vlaamse overheid en de VLIR	14
4 Doelstellingen en planning van de evaluaties en beoogde resultaten	16
4.1 Uitgangspunten voor evaluaties	16
4.2 Doelstellingen en planning van de evaluatie van het VABB-SHW	16
4.3 Doelstellingen en planning van de evaluatie van het convenant met de VLIR	17
4.4 Indeling van het plan van aanpak	18
4.5 Beoogde resultaten/Elementen van de evaluatie van het VABB-SHW	18
4.6 Beoogde resultaten/Elementen van de evaluatie (van het addendum aan) het convenant (2019-2022) met de VLIR	21
5 Krijtlijnen en draagwijdte van de evaluaties	22
5.1 Inhoudelijk en tijds kader	22
5.2 Input van de evaluatievoorwerpen	22
6 Evaluatievragen/-thema's	23
6.1 Evaluatievragen/-thema's met betrekking tot de evaluatie van het VABB-SHW	23
6.1.1 Ex-postevaluatie van het VABB-SHW	23
6.1.2 Ex-antelukkig van de evaluatie van het VABB-SHW	25
6.1.3 Conclusies en aanbevelingen	26
6.2 Evaluatievragen/-thema's met betrekking tot (het addendum aan) het convenant (2019-2022) met de VLIR	27

6.2.1	Ex-post-evaluatie van het addendum aan het convenant met de VLIR	27
6.2.2	Ex-anteluid van de evaluatie van het convenant met de VLIR	27
6.2.3	Conclusies en aanbevelingen.....	28
6.3	Eindrapportering	28
7	Evaluatieonderdelen, -methodologieën en -procedure.....	29
7.1	Onderdelen van de evaluaties en methodologieën	29
7.2	Evaluatieproces/-procedure.....	29
7.2.1	Bronnen	29
7.2.2	Evaluatoren.....	30
7.2.3	Procesverloop	32
7.2.4	Nazorg	32
7.2.5	Planning.....	33
8	Informereren van en afstemming met de evaluatievoorwerpen	34
8.1	Overleg met de vertegenwoordigers van het VABB-SHW	34
8.2	Overleg met vertegenwoordigers van de VLIR.....	36
9	Elementen met betrekking tot de inzet van een externe consultant.....	36
9.1	Algemeen.....	36
9.2	Beschikbaarheid van documenten	37
10	Gebruik en verspreiding van de resultaten van de evaluaties	37
Bijlage 1	.....	39
1.	Inleiding.....	39
2.	Richtlijn/leidraad voor het opstellen van de zelfevaluatie.....	39
2.1.	Inhoud van de ex-postzelfevaluatie (periode 2017-2021/2022).....	39
2.2.	Toekomststrategie met betrekking tot het VABB-SHW (minstens periode 2023-2027) 41	
Bijlage 2	.....	43
1.	Inleiding.....	43
2.	Richtlijn/leidraad voor het opstellen van de zelfevaluatie.....	43
2.1.	Inhoud van de ex-postzelfevaluatie	43
2.2.	Toekomstvisie.....	44

1 Inleiding

1.1 De Bijzondere Onderzoeksfondsen aan de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap

Het raamwerk aan wetgeving dat met betrekking tot het hoger onderwijs binnen de Vlaamse Gemeenschap van toepassing is, vormt de belangrijkste basis voor de financiering van onderzoek aan de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid¹ (hierna het W&I-decreet genoemd) legt hierbij de decretale basis voor een aantal belangrijke instellingen gericht op en instrumenten voor onderzoeksfinanciering die vervolgens verder uitgewerkt worden in een aantal Besluiten van de Vlaamse Regering.

Een aantal belangrijke financieringsprogramma's voor de hogeronderwijssector worden in titel IV van het W&I-decreet behandeld. In het kader van deze evaluatie zijn vooral de Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF) relevant. De middelen die de universiteiten onder meer via de BOF verwerven, worden aangewend om een deel van hun onderzoeksbeleid vorm te geven en zijn bestemd voor de bevordering van het fundamentele wetenschappelijk onderzoek in de universiteit².

Conform (artikel 17 van) het Besluit van de Vlaamse Regering van 21 december 2012 betreffende de financiering van de Bijzondere Onderzoeksfondsen aan de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap³ (hierna het BOF-besluit 2012 of BOF-besluit genoemd⁴), legt de Vlaamse Regering – binnen de beperking van de betreffende begrotingskredieten – drie types van overheidsbijdragen⁵ vast voor de Bijzondere Onderzoeksfondsen:

- 1° de basistoelage voor de Bijzondere Onderzoeksfondsen;
- 2° de middelen die bestemd zijn voor de financiering van tenure track-mandaten (hierna tenure track-financiering genoemd);
- 3° de middelen die bestemd zijn voor de Methusalem-financiering.

Vanaf het begrotingsjaar 2013 wordt de overheidsbijdrage aan de Bijzondere Onderzoeksfondsen verdeeld op basis van de BOF-sleutel (cf. artikel 25 van het BOF-besluit), die gedeeltelijk gebaseerd is op de globale onderzoeksperformantie van de universiteiten. Een aantal van de criteria waarop de sleutel is gebaseerd, zijn vastgelegd in het W&I-decreet en de BOF-sleutel houdt verder ook rekening met gegarandeerde minimumaandelen.

---

¹ Huidige versie beschikbaar op

<https://codex.vlaanderen.be/PrintDocument.ashx?id=1018085&datum=&geannoteerd=false&print=false>

² Conform artikel 63/1 van het W&I-decreet wordt bij elke universiteit een Bijzonder Onderzoeksfonds opgericht, dat een intern bestemmingsfonds is waarvan de middelen dus bestemd zijn voor de bevordering van het fundamentele wetenschappelijke onderzoek in de universiteit.

³ Huidige versie beschikbaar op

<https://codex.vlaanderen.be/PrintDocument.ashx?id=1022807&datum=&geannoteerd=false&print=false>

⁴ In de periode 2000 tot en met 2012 was ook een BOF-besluit van kracht dat ten einde liep op 31/12/2012. Enkel wanneer het noodzakelijk is een onderscheid te maken met dit voorgaande BOF-besluit, zal in onderhavig document de term "BOF-besluit 2012" gehanteerd worden.

⁵ De universiteiten moeten ook een minimale eigen bijdrage aan het BOF toevoegen (cf. artikel 19 van het BOF-besluit).

De huidige BOF-sleutel is samengesteld uit tien parameters⁶, gebundeld in een structureel deel (of onderdeel A, bestaande uit 1 parameter), een bibliometrisch deel (of onderdeel B en bestaande uit drie parameters) en een deel “beleidsaccenten” genoemd (of onderdeel C, bestaande uit zes parameters, waarvan een ervan met gewicht gelijk aan nul⁷).

De parameters die voor de berekening van onderdeel B worden gebruikt, hebben betrekking op het aantal publicaties⁸ in SCIE⁹, SSCI¹⁰, AHCI¹¹, CPCI-S¹² en CPCI-SSH¹³ (parameter B1), het aantal publicaties [opgenomen in het] Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand Sociale en Humane Wetenschappen (VABB-SHW) (parameter B2) en het aantal citaties (parameter B3). Voor de exacte definities van zowel de parameters als de bronnen waar ze betrekking op hebben (in het bijzonder voor wat betreft parameters voor het onderdeel B – cf. supra), wordt verwezen naar het BOF-besluit zelf.

De concrete uitwerking en berekeningswijze van de BOF-sleutel is opgenomen in het BOF-besluit.

1.2 Evaluatie van het Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand Sociale en Humane Wetenschappen (VABB-SHW)

Conform artikel 14 van het BOF-besluit dienen de kwaliteit en de graad van wetenschappelijkheid van het VABB-SHW om de vijf jaar te worden geëvalueerd. Aangezien de vorige evaluatie van het VABB-SHW in 2017 plaatsvond¹⁴, is de volgende evaluatie ervan voorzien in 2022. Onderhavig plan van aanpak heeft dan ook onder meer betrekking op de evaluatie van 2022 van het VABB-SHW. Zoals hoger aangehaald, is de inhoud van het VABB-SHW (onder de vorm van publicaties) van belang bij de berekening van de BOF-sleutel aangezien het een van de parameters van de BOF-sleutel vormt.

Het VABB-SHW is in essentie ontstaan vanuit de vaststelling¹⁵ (in 2008) dat de wetenschappelijke publicaties in de sociale en humane wetenschappen onvoldoende in rekening werden gebracht bij de verdeling van de BOF-middelen. Omdat het met de toen bestaande internationale databanken niet mogelijk was om aan deze vraag tegemoet te komen, werd het initiatief genomen om een Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand voor de Sociale en Humane Wetenschappen op te bouwen. Bedoeling was en is om hierin bibliografische gegevens op te nemen van publicaties in de vermelde domeinen van onderzoekers die verbonden zijn aan een universiteit in de Vlaamse Gemeenschap en die niet verwerkt zijn in Web of Science. De decretale basis voor VABB-SHW is

---

⁶ Eén van deze parameters is nog in ontwikkeling en het aandeel ervan in de BOF-sleutel is momenteel nul. Het BOF-besluit voorziet 1 januari 2024 als datum voor inwerkingtreding van deze parameter.

⁷ Het betreft parameter C5 die betrekking heeft op de interdisciplinaire samenwerking en die pas vanaf 2024 duidelijk gedefinieerd moet zijn en ook pas vanaf dan een gewicht van 2% zal krijgen.

⁸ Voor de vaststelling van het aantal publicaties van een universiteit in een bepaald jaar wordt voor parameter B1 onder publicatie van een universiteit hier begrepen: “een publicatie waarvan een of meer adressen die erop vermeld worden, naar de universiteit of naar het universitair ziekenhuis verwijzen, los van het feit of het universitaire ziekenhuis tot de rechtspersoon van de universiteit behoort”.

⁹ Science Citation Index Expanded, uitgegeven door Clarivate Analytics.

¹⁰ Social Sciences Citation Index, uitgegeven door Clarivate Analytics.

¹¹ Arts & Humanities Citation Index, uitgegeven door Clarivate Analytics.

¹² Conference Proceedings Citation Index-Science, onderdeel van Conference Proceedings Citation Index (CPCI), uitgegeven door Clarivate Analytics.

¹³ Conference Proceedings Citation Index-Social Sciences & Humanities, onderdeel van Conference Proceedings Citation Index (CPCI), uitgegeven door Clarivate Analytics.

¹⁴ Die evaluatie van het VABB-SHW werd begin 2018 afgerond.

¹⁵ Naar aanleiding van het ontwerp van het Financieringsdecreet Hoger Onderwijs van 14 maart 2008 en de (toenmalige) actualisatie van de BOF-sleutel.

ondertussen opgenomen in het W&I-decreet (cf. infra) en de uitwerking van deze bepalingen is opgenomen in het BOF-besluit (zie sectie 1.3).

Specifiek stelt het W&I-decreet in artikel 60, het volgende:

§ 1. Er wordt een Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand Sociale en Humane Wetenschappen georganiseerd, hierna VABB-SHW te noemen, waarin bibliografische gegevens zijn opgenomen van wetenschappelijke publicaties in het domein van de Sociale en Humane Wetenschappen, afkomstig van onderzoekers die verbonden zijn aan een universiteit in de Vlaamse Gemeenschap en die niet verwerkt zijn voor de Web of Science.

De Vlaamse Regering legt een operationele omschrijving van de wetenschapsdisciplines Sociale en Humane Wetenschappen vast.

§ 2. Het VABB-SHW wordt ontwikkeld en geactualiseerd door vertegenwoordigers van de wetenschapsdisciplines Sociale en Humane Wetenschappen, op de wijze die wordt bepaald door de Vlaamse Regering. Het VABB-SHW wordt beheerd door het Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring.

De Vlaamse Regering organiseert met betrekking tot de architectuur, de inhoudelijke opbouw en het beheer van het VABB-SHW, een systeem van externe kwaliteitszorg. Dat systeem houdt in dat de kwaliteit en de graad van wetenschappelijkheid van het VABB-SHW-stelsel periodiek, volgens een door de Vlaamse Regering te bepalen tijdschema, worden getoetst door een panel van onderzoekers die niet in België werkzaam zijn. De bevindingen van dat panel worden voorgelegd aan het Vlaams Parlement, samen met de conclusies of adviezen van de beheersinstantie van het VABB-SHW en van de Vlaamse Regering.

1.3 Het VABB-SHW in het BOF-besluit

Hoofdstuk 2 van het BOF-besluit gaat onder meer in op het Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand Sociale en Humane Wetenschappen (VABB-SHW).

Het BOF-besluit omvat:

- De bepalingen betreffende de dekkingsgraad en inhoud van het VABB-SHW (Hoofdstuk 2, afdeling 1);
- De bepalingen betreffende het Gezaghebbende Panel (Hoofdstuk 2, afdeling 2), dat zal instaan voor het wetenschappelijk beheer van VABB-SHW;
- De jaarlijkse actualisering van het VABB-SHW (Hoofdstuk 2, afdeling 3), een proces dat hoofdzakelijk in handen is van het Gezaghebbende Panel en van ECOOM. In deze afdeling zijn ook de bepalingen opgenomen betreffende het remediëren van eventuele materiële vergissingen;
- De bepalingen betreffende de Kwaliteitszorg (Hoofdstuk 2, afdeling 4), waarin in essentie de kwaliteitszorg met betrekking tot het VABB-SHW aan bod komt.

In onderstaande paragrafen wordt beknopt ingegaan op een aantal van bovenstaande bepalingen van het BOF-besluit. Voor de volledige tekst wordt verwezen naar het BOF-besluit zelf.

Dekkingsgraad VABB-SHW

Het BOF-besluit regelt onder meer welke publicaties in het VABB-SHW worden opgenomen (Hoofdstuk 2, afdeling 1, artikels 3 en 4). In eerste instantie betreft het publicaties die behoren tot de disciplines van de sociale en humane wetenschappen en die afkomstig zijn van onderzoekers verbonden aan Vlaamse universiteiten en de criteria waaraan een publicatie minstens¹⁶ moet voldoen om verwerkt te worden in het VABB-SHW, zijn de volgende:

- 1) publiek toegankelijk zijn;
- 2) op een ondubbelzinnige manier identificeerbaar zijn met een ISBN- of ISSN-nummer;
- 3) een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van nieuwe inzichten of aan de toepassing ervan;
- 4) voor ze verschijnt beoordeeld zijn in een aantoonbaar peer-reviewproces door onafhankelijke wetenschappers die expert zijn in de betrokken (deel)discipline(s). Peer review moet uitgevoerd worden door een editorial board, door een vast leescomité, door externe referees of door een combinatie van die types. Daarbij moet minstens een inbreng zijn die extern is aan de onderzoeksgroep en die onafhankelijk is van de auteur(s). De peer review wordt niet door de auteur georganiseerd;
- 5) ten minste vier pagina's beslaan.

Het Gezaghebbende Panel

Het wetenschappelijk beheer van het VABB-SHW is toegewezen aan het Gezaghebbende Panel dat bestaat uit ten minste twaalf en ten hoogste achttien onderzoekers die verbonden zijn aan de Vlaamse universiteiten, die in de sociale en humane wetenschappen werken en die in hun onderzoeksdomein een internationale erkenning genieten¹⁷.

Het Gezaghebbende Panel wordt zowel technisch ondersteund, met name door ECOOM¹⁸ (-Antwerpen) als administratief en dit laatste door de VLIR¹⁹.

Met betrekking tot de administratieve ondersteuning door de VLIR stelt het BOF-besluit dat hiertoe een vijfjaarlijks convenant tussen de Vlaamse Regering en de VLIR zal worden afgesloten om de wederzijdse verplichtingen of financiële ondersteuning vast te leggen. Deze bepaling is een wijziging die in 2019 ten opzichte van de vorige versie van het BOF-besluit werd doorgevoerd en die heeft geresulteerd in een convenant tussen de Vlaamse overheid en de VLIR voor de periode 2019-2022²⁰. Betreffende wijziging gebeurde in essentie om expliciet een wettelijke basis te voorzien voor een structurele financiële ondersteuning die vanuit de VLIR aan het Gezaghebbende Panel werd en wordt gegeven²¹ en was verder een gevolg van de evaluatie van het VABB-SHW in 2017. De aanpassing maakte deel uit van een ruimer pakket aan wijzigingen van het BOF-besluit die in 2019 en dit (ook) naar aanleiding van de evaluatie 2018 van de Bijzondere Onderzoeksfondsen werden doorgevoerd.

---

¹⁶ In artikel 4 van het BOF-besluit wordt gesproken over een ondergrens.

¹⁷ Artikel 5, §1 van het BOF-besluit.

¹⁸ Het Expertisecentrum voor O&O-Monitoring.

¹⁹ Artikel 8 van het BOF-besluit.

²⁰ Er werd geopteerd voor een vierjarig convenant om de evaluatie ervan parallel met deze van het VABB-SHW (in 2022) te laten verlopen.

²¹ Voordien (en sinds 2013) werd deze financiering op ad-hoc-basis vanuit het Departement EWI voorzien.

2 Aanleiding voor de evaluatie van het VABB-SHW en van het convenant 2019-2022 met de VLIR

2.1 Evaluatiebepalingen betreffende het VABB-SHW opgenomen in het BOF-besluit

Artikel 14 van het BOF-besluit stelt dat:

De Vlaamse Regering laat om de vijf jaar de kwaliteit en de graad van wetenschappelijkheid van het VABB-SHW evalueren. Deze evaluatie besteedt in het bijzonder aandacht aan:

- 1° het wetenschappelijke beheer van het VABB-SHW door het Gezaghebbende Panel, zoals vermeld in artikel 5, paragraaf 1, de technische ondersteuning die ECOOM hierbij levert aan het Gezaghebbende Panel, zoals vermeld in artikel 8, en de administratieve ondersteuning Artikel 5, §1 [van het BOF-besluit] die aan het Gezaghebbende Panel wordt verleend, zoals vermeld in artikel 8, en dit telkens over de periode sinds de vorige evaluatie van het VABB-SHW;*
- 2° de evolutie die het beheer vermeld onder 1° heeft doorgemaakt sinds de vorige evaluatie van het VABB-SHW en de tijdsbesteding die dat beheer in het bijzonder voor de leden van het Gezaghebbende Panel impliceert;*
- 3° de wijze waarop het Gezaghebbende Panel in samenwerking met ECOOM en eventuele andere partijen zijn werkzaamheden organiseert en transparant bekendmaakt aan de onderzoeksgemeenschap binnen het domein van de SHW, vermeld in artikel 3;*
- 4° de gevolgde werkwijze en procedures om de lijst van publicaties op te stellen die het Gezaghebbende Panel in aanmerking neemt voor opname in het VABB-SHW conform artikel 3 en 4 en conform de indeling gedefinieerd in artikel 10, paragraaf 3, en de efficiëntie van die werkwijze en procedures;*
- 5° de mate waarin de publicaties die worden verwerkt in het VABB-SHW voldoen aan de criteria, vermeld in artikel 4, en de mate waarin de publicaties die zijn afgewezen door het Gezaghebbende Panel, er niet aan voldoen;*
- 6° de mate waarin het VABB-SHW door de onder 3° vermelde onderzoeksgemeenschap wordt aangewend conform de doelstelling, vermeld in artikel 60, paragraaf 1 van het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid;*
- 7° de wijze waarop het Gezaghebbende Panel het gebruik van het VABB-SHW opvolgt;*
- 8° de toekomststrategie die het Gezaghebbende Panel voor het VABB-SHW formuleert.*

Verder stelt artikel 15 van hetzelfde besluit dat:

§ 1. Voor de evaluatie, vermeld in artikel 14, stelt het bevoegde departement een plan van aanpak op dat nadere bepalingen bevat over de inhoud en de reikwijdte ervan. Het bevoegde departement licht dat plan van aanpak toe aan de beheersinstantie van het VABB-SHW uiterlijk in de eerste helft van het jaar van de evaluatie. De Vlaamse minister, bevoegd voor het wetenschapsbeleid, deelt dat plan van aanpak mee aan de Vlaamse Regering.

§ 2. Voor de uitvoering van de evaluatie, vermeld in artikel 14, stelt het bevoegde

departement de gepaste evaluatieorganen aan die over de expertise beschikken die evaluatie vakkundig uit te voeren. Daarbij worden de algemene en specifieke procedures gevolgd die het bevoegde departement heeft uitgewerkt.

§ 3. De uitvoering van de evaluatie, vermeld in artikel 14, omvat minstens een evaluatie door een panel van experts dat ten minste drie leden telt. De leden van het panel werken allemaal in disciplines van de sociale en humane wetenschappen en minstens één lid van het panel werkt in het gebied van wetenschapsstudies. Alle panelleden genieten een internationale erkenning in hun onderzoeksdomein. Geen van de leden van het panel zijn werkzaam in België.

Ten hoogste twee derde van de leden van het panel is van hetzelfde geslacht.

§ 4. De Vlaamse minister, bevoegd voor het wetenschapsbeleid, delegeert de samenstelling van het panel van experts, vermeld in paragraaf 3, naar de stuurgroep die de evaluatie, vermeld in artikel 14, begeleidt en waar een vertegenwoordiger van de minister deel van uitmaakt in de rol van waarnemer.

§ 5. Het panel van experts, vermeld in paragraaf 3, stelt een evaluatierapport op dat ter beschikking wordt gesteld van de evaluatie, vermeld in artikel 14, en aan de evaluatieorganen, vermeld in paragraaf 2.

§ 6. Ter ondersteuning van de uitvoering van de evaluatie, vermeld in artikel 14, stelt het Gezaghebbende Panel een toekomststrategie op voor de periode van vijf jaar die volgt op het kalenderjaar waarin de evaluatie, vermeld in artikel 14, plaatsvindt. Deze strategie omvat minstens een missie en doelstellingen en kan opgesteld worden op basis van een vragenlijst die het bevoegde departement heeft opgesteld en aan het Gezaghebbende Panel aanreikt. De toekomststrategie wordt beschouwd als een werkdocument dat input levert voor de evaluatie.

Tot slot stelt artikel 16 van het BOF-besluit het volgende:

Het finale evaluatierapport van de evaluatieorganen omvat het integrale rapport dat het panel, vermeld in artikel 15, paragraaf 3, heeft opgesteld. Dat finale evaluatierapport wordt bezorgd aan de Vlaamse minister, bevoegd voor het wetenschapsbeleid, die het vervolgens bezorgt aan de Vlaamse Regering.

De Vlaamse Regering legt het finale evaluatierapport, samen met de conclusies of adviezen van de beheersinstantie van het VABB-SHW en van de Vlaamse Regering, voor aan het Vlaams Parlement.

2.2 Ondersteuning van het VABB-SHW

Zoals blijkt uit de voorgaande paragrafen, staat het Gezaghebbende Panel van het VABB-SHW in voor het wetenschappelijk beheer van het VABB-SHW en wordt zij hierin onder meer technisch

ondersteund door ECOOM(-Antwerpen), die de onderliggende databank beheert en onderhoudt en wordt zij administratief ondersteund door de VLIR.

In het hele proces dat betrekking heeft op de jaarlijkse actualisering van het VABB-SHW²² spelen de drie genoemde partijen een rol.

Met betrekking tot het VABB-SHW werd altijd gesteld dat het niet zinvol is om de selectie van VABB-SHW-publicaties door het Gezaghebbende Panel op te nemen in de structuur van ECOOM, aangezien ECOOM ook partner is bij de berekening van de BOF-sleutel en (de onderliggende databank van) het VABB-SHW beheert. De onafhankelijke werking van het Gezaghebbende Panel garandeert immers de geloofwaardigheid van het VABB-SHW in binnen- en buitenland en bovendien werd en wordt het Gezaghebbende Panel al sinds 2013 in haar werking administratief ondersteund door de VLIR. De eigenlijke werking met betrekking tot het VABB-SHW en de jaarlijkse actualisering ervan, werd met andere woorden behouden.

Zoals aangehaald in Sectie 1.3 werd voor de periode 2019-2022 een convenant afgesloten tussen de Vlaamse Gemeenschap en de VLIR en de opdracht die de VLIR in dit kader moet realiseren is de administratieve ondersteuning van het Gezaghebbende Panel van het VABB-SHW²³. In artikel 3 van dit convenant wordt aangegeven dat deze opdracht minstens volgende taken omvat:

- *Organisatie, coördinatie, voorbereiding (agenda en vergaderdossier), verslaggeving en opvolging van vergaderingen van het Gezaghebbende Panel, alsook van het overleg met externe experts en instanties;*
- *Opvolging van de werking van de subpanels ingericht in de schoot van het Gezaghebbende Panel;*
- *Opstellen van het jaarlijks verslag der werkzaamheden van het Gezaghebbende Panel, alsook een begeleidende nota voor elke nieuwe versie (actualisatie) van het VABB-SHW;*
- *De communicatie met de universiteiten in het kader van de beroepsprocedure;*
- *Aanspreekpunt [zijn]voor de universiteiten i.v.m. de werking van het Gezaghebbende Panel;*
- *De lijsten van ECOOM bewerken, opdelen en versturen naar de subpanels;*
- *Doorverwijzingen (van een subpanel) naar een ander subpanel of het bureau van het Gezaghebbende Panel) verzamelen en doorsturen;*
- *Overzicht van beoordelingen en argumentatie per subpanel opstellen;*
- *De beoordelingen van alle subpanels per publicatietype samenbrengen;*
- *Conflict- en probleemgevallen aanduiden en voorleggen aan het Gezaghebbende Panel;*
- *Finaal globaal overzicht per publicatietype opstellen en aan ECOOM en [aan] de universiteiten bezorgen.*

2.3 Evaluatiebepalingen opgenomen in het convenant 2019-2022 met de VLIR

In het convenant 2019-2022 tussen de Vlaamse overheid en de VLIR zijn volgende evaluatiebepalingen opgenomen (zie artikel 9 van het convenant):

---

²² Zie W&I-decreet, afdeling 3, artikel 10 tot en met 13.

²³ Zie artikel 3 van het convenant.

§1. Dit convenant en de uitvoering ervan zullen geëvalueerd worden parallel aan en tegelijk met de periodieke evaluatie van VABB-SHW.

§2. Nadere bepalingen over de inhoud van deze evaluatie en over de reikwijdte ervan, zullen uitgewerkt worden door het Departement EWI. De uitgewerkte evaluatie-aanpak zal aan de VLIR toegelicht worden en dit uiterlijk in de eerste helft van 2022.

2.4 Addendum aan het convenant 2019-2022 met de VLIR

Het convenant 2019-2022 met de VLIR voorziet in artikel 4 ook de mogelijkheid voor de Vlaamse overheid om bijkomende opdrachten toe te kennen aan de VLIR en dit voor zover deze passen in het maatschappelijk doel van de VLIR. Een dergelijke bijkomende opdracht dient via een addendum aan het convenant geregeld te worden.

In 2019 werd inderdaad een bijkomende opdracht aan de VLIR toegekend²⁴. Het addendum ter zake heeft betrekking op het verderzetten van de faciliterende rol die de VLIR ten aanzien van universiteiten en andere onderzoeksinstellingen (sinds 2017, maar dan in projectvorm) opneemt op het gebied van de uitvoering van internationale en buitenlandse regelgeving inzake het gebruik van genetische rijkdommen en het delen van de daaruit bekomen voordelen (en dit in het kader van het Nagoyaprotocol bij het mondiale Biodiversiteitsverdrag).

Het addendum stelt in artikel 3 dat de bepalingen van het convenant “voor zover relevant, ook van toepassing zijn op dit addendum”.

Aangezien aan dit addendum ook een financiële ondersteuning is verbonden en de actie mogelijk na 2022 nog doorloopt, is een evaluatie ervan dan ook aangewezen.

2.5 Plan van aanpak voor de evaluatie van het VABB-SHW en van het convenant met de VLIR

Onderhavig plan van aanpak heeft betrekking op de evaluatie van het VABB-SHW in al haar aspecten en op de evaluatie van het convenant 2019-2022 tussen de Vlaamse overheid en de VLIR (inclusief het addendum aan dit convenant) en dit telkens zowel ex post als ex ante.

3 Beleidscontext

3.1 Aanleiding voor het VABB-SHW

Het VABB-SHW vindt zijn oorsprong bij de actualisatie in 2008 van de verdeelsleutel voor de BOF-middelen²⁵. Op dat ogenblik was het met de bestaande internationale databanken voor wetenschappelijke publicaties namelijk niet mogelijk om bij de berekening van de BOF-verdeelsleutel de publicaties in de sociale en humane wetenschappen voldoende in rekening te brengen. Dergelijke publicaties zijn immers vaak lokaal gericht en in het Nederlands geschreven, waardoor ze niet voorkomen in betreffende databanken. Om hieraan tegemoet te komen, heeft

---

²⁴ VR 2019 2012.DOC1262/1.

²⁵ Deze actualisatie werd verwezenlijkt door een wijziging (2008) van het BOF-besluit van 2000. In deze context wordt naar deze wijziging verwezen onder de naam “voorgaande BOF-besluit”.

de Vlaamse Regering in 2008 beslist om het Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand voor de Sociale en Humane Wetenschappen te laten uitbouwen²⁶. Bedoeling was om vanaf 1 januari 2011 ook de gegevens van de publicaties opgenomen in het VABB-SHW mee te nemen bij de bepaling van de BOF-sleutel.

In het voorgaande BOF-besluit (cf. voetnoten 2 en 24) werd ook voorzien in de oprichting van het Gezaghebbende Panel (GP) dat moet instaan voor het wetenschappelijke beheer van het VABB-SHW. Deze bepalingen zijn ook terug te vinden in het BOF-besluit van 2012.

De decretale basis voor VABB-SHW ligt momenteel in artikel 60 van het W&I-decreet²⁷. (Zie sectie 1.3 voor de bepalingen ter zake).

Zowel het Gezaghebbende Panel als ECOOM spelen een belangrijke rol bij zowel het voeren als het beheer van het VABB-SHW. De voedingsbron voor het VABB-SHW bestaat uit de referenties die de universiteiten conform het BOF-besluit aanleveren en die vervolgens op basis van eerder vermelde criteria opgenomen in het BOF-besluit al dan niet in het VABB-SHW worden opgenomen.

3.2 Evolutie in de beleidscontext (sinds de oprichting/goedkeuring van het VABB-SHW)

Conform de bepalingen van het voorgaande BOF-besluit werd het VABB-SHW in 2012 een eerste keer geëvalueerd²⁸. De evaluatie was over het algemeen positief en heeft toen onder meer geleid tot het bijstellen van een aantal bepalingen betreffende VABB-SHW in het BOF-besluit. Een ander aandachtspunt uit deze evaluatie was bijvoorbeeld de werking van het Gezaghebbende Panel, dat sterk steunt op enerzijds de technische ondersteuning door ECOOM en voor de administratieve ondersteuning op een projectmedewerker van de VLIR. Vooral deze laatste ondersteuning was bij de evaluatie van 2012 niet structureel uitgewerkt, wat op termijn een negatief effect zou kunnen hebben op de kwaliteit van de ondersteuning. Verder werd aanbevolen om na de effectieve en succesvolle lancering van het VABB-SHW, de rol van het Gezaghebbende Panel in de toekomst meer toe te spitsen op de strategische sturing van het VABB-SHW (i.p.v. op het eerder routinematige vullen van de databank, waar de focus tot dan toe – en dit gelet op de opdracht van het Gezaghebbende Panel – op gelegen had).

Volgend op de evaluatie werd het VABB-SHW opnieuw meegenomen in het BOF-besluit 2012 - zij het met kleine aanpassingen t.o.v. het voorgaande BOF-besluit (cf. infra) - en verder werd de decretale basis ervan (in 2014) ondergebracht in het W&I-decreet.

Bij de goedkeuring van het BOF-besluit 2012 werd vastgesteld dat de databank ondertussen operationeel is en in gebruik en dat de ontwikkeling ervan moet worden verdergezet. Dit reflecteert zich ook in de regelgeving zoals (toen) neergelegd in het BOF-besluit, aangezien t.o.v. het voorgaande BOF-besluit slechts enkele formele wijzigingen of verduidelijkingen werden aangebracht, met name:

---

²⁶ Dit gebeurde door het toevoegen van een specifieke titel (en dit via Financieringsdecreet Hoger Onderwijs van 14 maart 2008) aan het Aanvullingsdecreet van 19 maart 2004 (artikelen VI.9.17 en 18) waarin de decretale grondslag voor VABB-SHW aldus werd gecreëerd.

²⁷ N.a.v. de wijziging aan dit decreet van 25 april 2014.

²⁸ Zie [Managementsamenvatting evaluatie 2012 VABB-SHW](#).

1. Enkel de publicaties van de universiteiten worden verzameld in de databank, en dit vanuit de vaststelling dat de integratie van de geacademiseerde opleidingen in universiteiten bij de inwerkingtreding van het besluit (bijna) een feit was. De publicaties van onderzoekers verbonden aan professionele bacheloropleidingen worden m.a.w. niet opgenomen in het VABB-SHW en de aanlevering van academische publicaties gebeurt dan ook op het niveau van de universiteiten en niet meer op associatieniveau.
2. Gelet op de inhoud van het VABB-SHW, dragen de universiteiten de leden van het Gezaghebbende panel voor. De disciplinaire verscheidenheid van het Panel blijft uiteraard gewaarborgd. Er moet worden gestreefd naar een disciplinaire vertegenwoordiging die breed genoeg is om de SHW-disciplines te dekken.
3. Enkele verduidelijkingen werden aangebracht aan de criteria waaraan de publicaties die in aanmerking komen voor het VABB-SHW moeten voldoen (cf. artikel 4 van het BOF-besluit en zie ook sectie 1.3).
4. Het VABB-SHW werd uitgebreid met een nieuw publicatietype, nl. geannoteerde corpora (cf. artikel 10, §3 6° van het BOF-besluit).

Conform de bepalingen van het BOF-besluit²⁹, werd het VABB-SHW opnieuw geëvalueerd³⁰. Ook deze evaluatie was over het algemeen positief. In 2018 werden de Bijzondere Onderzoeksfondsen echter ook geëvalueerd, zoals voorzien in het BOF-besluit. Op basis van onder meer de resultaten van deze beide evaluaties, werden in de loop van 2019 wijzigingen aangebracht in het BOF-besluit en een aantal van deze wijzigingen hadden ook betrekking op het VABB-SHW.

Met betrekking tot het VABB-SHW betrof het meer bepaald volgende wijzigingen:

1. In artikel 4 en 8 zijn de doorgevoerde wijzigingen in deze artikels een formalisering van de toenmalige (en ook nog huidige) manier van werken, met name de toevoeging van een criterium als ondergrens voor een publicatie en van de administratieve ondersteuning van het Gezaghebbende Panel door de VLIR, wat de VLIR al sinds 2013 deed en doet³¹.
2. De doorgevoerde wijzigingen in artikel 10 komen tegemoet aan de vraag van de universiteiten om langer hun publicaties te kunnen aanleveren in bepaalde omstandigheden. Deze wijziging was noodzakelijk om rekening te kunnen houden met reorganisaties binnen universitaire departementen.
3. In artikel 14, 15 en 16 werden de doorgevoerde wijzigingen aangebracht opdat de standaardprocedures m.b.t. het evaluatieproces gehanteerd door het Departement EWI, dat instaat voor de evaluatie, nu ook voor het VABB-SHW gehanteerd kunnen worden.

Voor de toekomst wordt geen evolutie in de beleidscontext verwacht met een grote impact op het VABB-SHW zelf. Het VABB-SHW wordt niet genoemd in het Regeerakkoord 2019-2024 noch in de beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie 2019-2024. In de beleids- en begrotingstoelichtingen (BBT) betreffende de begrotingsjaren 2020, 2021 en 2022 en betreffende

²⁹ Hiermee worden de bepalingen van het BOF-besluit bedoeld voor de wijziging van dit besluit die in 2019 werd doorgevoerd.

³⁰ Zie ook https://www.ewi-vlaanderen.be/sites/default/files/bestanden/evaluatie_van_de_bijzondere_onderzoeksfondsen_-_managementsamenvatting.pdf

³¹ En dus geresulteerd heeft in het convenant 2019-2022 tussen de Vlaamse overheid en de VLIR met een jaarlijkse budgettaire impact van € 50.000 (eventueel verhoogd met de gezondheidsindex en dit ten vroegste vanaf het begrotingsjaar 2020 – cf. bepalingen van het lopende convenant. Tot nog toe werd geen indexering van de subsidie doorgevoerd.)

de uitvoering van de begroting 2020 wordt het VABB-SHW enkel genoemd in het kader van de betoelaging die de VLIR via het convenant 2019-2022 ontvangt³² en in het kader van de (deze) evaluatie die in 2022 is gepland³³.

Zowel de (hier geplande) evaluatie van het VABB-SHW als de evaluatie van de Bijzondere Onderzoeksfondsen en de evaluatie van ECOOM die in 2023 zullen plaatsvinden, kunnen echter mogelijk wel leiden tot inzichten met betrekking tot het VABB-SHW die een impact kunnen hebben op de toekomst ervan. Deze inzichten zouden dan met andere woorden vertaald worden in wijzigingen aan het BOF-besluit, en dit na de evaluatie van de BOF.

De administratieve ondersteuning die de VLIR levert aan het VABB-SHW is formeel verankerd in het BOF-besluit (cf. artikel 8) en hiervoor wordt in principe een (volgend) vijfjarig convenant in het vooruitzicht gesteld.

Er wordt niet meteen verwacht dat het BOF-besluit op dit punt zal worden aangepast, gelet op de bepalingen die nu al zijn opgenomen. Eventuele conclusies en aanbevelingen die volgen uit de parallelle evaluatie van het VABB-SHW en van het convenant (en het addendum hieraan – zie ook sectie 3.3) met de VLIR die betrekking hebben op de opdracht van de VLIR zoals thans omschreven in dit convenant, zullen eerder voorwerp uitmaken van het volgende convenant met de VLIR.

Wat de bijkomende opdracht van de VLIR betreft zoals omschreven in het addendum, zal op basis van de evaluatie van het geheel van de opdracht van de VLIR (m.a.w. convenant en addendum), bekeken moeten worden of en hoe er voor de komende periode van vijf jaar bepalingen ter zake of ten aanzien van andere mogelijke opdrachten in het convenant 2023-2027 moeten worden ingeschreven.

Tot slot dient erop gewezen te worden dat ECOOM(-Antwerpen) ook een belangrijke taak heeft met betrekking tot het VABB-SHW en dat het duidelijk is dat de geplande evaluatie van het VABB-SHW zich ook uitstrekt tot die taak van ECOOM-Antwerpen (cf. sectie 2.1). De evaluatie van ECOOM als consortium dient in de eerste helft van 2023 plaats te vinden. Het is de bedoeling dat de evaluatie van ECOOM-Antwerpen die zich binnen de evaluatie van het VABB-SHW situeert, complementair aan de globale evaluatie van ECOOM wordt uitgewerkt en dat de resultaten ervan in betreffende globale evaluatie kunnen worden aangewend. In deze globale evaluatie van ECOOM zullen nog andere aspecten van de werking van onder meer ECOOM-Antwerpen aan bod komen, maar in het kader van de globale evaluatie van ECOOM.

3.3 Addendum aan het convenant 2019-2022 tussen de Vlaamse overheid en de VLIR

Zoals toegelicht in sectie 2.4 keurde de Vlaamse Regering op 20 december 2019 een addendum goed aan het convenant 2019-2022 tussen de Vlaamse overheid en de VLIR³⁴. De bedoeling hiervan was om de faciliterende rol die de VLIR voor universiteiten en andere onderzoeksinstituten en dit op het gebied van de uitvoering van internationale en buitenlandse regelgeving inzake het gebruik van genetische rijkdommen en het delen van de daaruit bekomen voordelen (in het kader

---

³² Zie BBT's voor de begrotingsjaren 2020, 2021 en 2022 en wat betreft de uitvoering van de begroting voor 2020.

³³ Zie BBT begrotingsjaar 2022.

³⁴ VR 2019 2012 DOC. 1262/1, 4 en 5.

van het Nagoyaprotocol bij het mondiale Biodiversiteitsverdrag) had opgenomen, in de periode 2020-2022 verder te zetten door middel van een structurele ondersteuning.

Vlaamse onderzoeksinstituten, waaronder de universiteiten, die onderzoekshandelingen verrichten met biologisch materiaal ('genetische rijkdommen'), zien zich nl. voor de opdracht gesteld om juridisch-administratieve handelingen te stellen om nieuwe internationale, Europese en Vlaamse wetgeving hieromtrent correct na te leven. De VLIR heeft zich sinds 2017 proactief ingezet om dit te faciliteren door gemeenschappelijke hulpmiddelen en advies aan de onderzoekers te ontwikkelen. Dat gebeurde initieel binnen een project waarvoor de Vlaamse Minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport op 18 december 2017 een subsidie verleende aan de VLIR. Naar aanleiding van het verzoek van de VLIR d.d. 02.10.2019 aan de Vlaamse overheid voor verdere ondersteuning voor een periode van 3 jaar, werd beslist om dit project verder te zetten en structureel te ondersteunen. De opdracht aan de VLIR zoals omschreven in het hogervermelde addendum, vormt aldus een vervolg op het eerdere project dat afliep op 31 december 2019.

De opvolging van deze opdracht gebeurt – zoals gesteld in de nota aan de Vlaamse Regering (cf. supra) - door het Departement EWI en hierbij zullen ook het Agentschap Plantentuin Meise en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) betrokken worden (ANB is bevoegd voor de handhavingsaspecten in het Vlaamse Gewest in het kader van de ter zake geldende EU-Verordening).

De opdracht omschreven in hogervermeld addendum is inhoudelijk duidelijk van een totaal andere aard dan de opdracht omschreven in het convenant zelf. Betreffende opdracht wordt nader omschreven in de bijlage aan het addendum en betreft drie luiken:

- 1) Het ontwikkelen van een gebruiksvriendelijk digitaal platform ten behoeve van "gebruikers"³⁵ en "collectiehouders"³⁶.
- 2) Bijdragen aan sensibilisering ("raising awareness"), expertiseopbouw van gebruikers en aan de uitwisseling van goede praktijken van "gebruikers" en "collecties".
- 3) Input geven aan de overheid met betrekking tot wetgeving en beleidsacties.

Aan de basis van de opdracht ligt de nota van de VLIR-werkgroep "Wetenschap, Ethiek en Integriteit" over de implementatie van het Nagoya-protocol van oktober 2019 waarin een aantal bezorgdheden over de verdere implementatie naar voren werden geschoven en die de aanleiding vormden voor het afsluiten van het addendum³⁷.

Voor de uitvoering van het addendum werd jaarlijks een subsidie³⁸ voorzien die in 2020 € 82.500 bedroeg (cofinanciering € 7.500 door de VLIR), in 2021 € 75.000 (VLIR-cofinanciering € 15.000) en in 2022 € 67.500 (€ 22.500 VLIR-cofinanciering).

---

³⁵ Tot de gebruikers behoren alle onderzoekscentra gefinancierd door de Vlaamse overheid, dus inclusief de universiteiten.

³⁶ Het is de bedoeling dat het platform ook ter beschikking wordt gesteld van alle onderzoeksinstituten op Vlaams en federaal niveau en hiervoor zal ook nagegaan worden of er ondersteuning gevonden kan worden in het Belgisch Platform Biodiversiteit.

³⁷ Voor meer details wordt verwezen naar betreffend addendum en zijn bijlagen.

³⁸ Dit subsidiebedrag kan worden vermeerderd met de gezondheidsindex en dit ten vroegste vanaf het begrotingsjaar

4 Doelstellingen en planning van de evaluaties en beoogde resultaten

4.1 Uitgangspunten voor evaluaties

In de beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie 2019-2024 wordt in het kader van de doelstelling “een beleid gedreven door feiten en cijfers” het engagement aangegaan om de evaluatie-agenda van het departement nauwgezet uit te voeren. Hierbij wordt gespecificeerd dat de proportionaliteit van de evaluatie-aanpak in functie van de omvang van de betrokken organisaties en budgetten bekeken zal worden met het oog op het efficiënt besteden van tijd en middelen.

Dit engagement werd door de evaluatiecel van het Departement EWI geconcretiseerd in de eigen beleidsplanning voor de periode 2020-2024 en in een visienota inzake de rationalisatie van de evaluaties³⁹.

In deze documenten werden ook een aantal uitgangspunten uitgetekend voor de evaluaties uit te voeren vanaf 2020. Deze uitgangspunten⁴⁰ zijn:

- Alle evaluatiebepalingen (uit de regelgeving) dienen aan bod te komen.
- Evaluaties dienen te evolueren en te innoveren. “Platgetreden paden” moeten met andere woorden vermeden worden.
- Evaluaties streven een goed evenwicht na tussen het ex-post- en het ex-anteperspectief. In de praktijk betekent dit dat het ex-anteperspectief meer aandacht moet krijgen en het ex-postperspectief beknopter wordt, met als doel een optimale bijdrage tot de toekomstige beleidsvorming.
- Waar mogelijk/relevant wordt een systeembenadering ingebracht. Deze systeembenadering gaat in eerste instantie uit van het Wetenschaps- en Innovatiebeleid (hierna genoemd het W&I-beleidskader) en zijn doelstellingen en vervolgens – waar relevant - van de opeenvolgende beleidskaders en hun doelstellingen waarin dit W&I-beleidskader is ingebed⁴¹.

Daarnaast dient elke evaluatie ook rekening te houden met de beleidsontwikkelingen en wordt daarom ook altijd breder ingevuld dan in de relevante stukken (in dit geval onder meer het W&I-decreet en BOF-besluit) al of niet is aangegeven. In dit geval wordt de evaluatie van het VABB-SHW in ieder geval meegenomen als informatie die nuttig is voor de evaluatie van de Bijzondere Onderzoeksfondsen én voor de evaluatie van ECOOM. Deze beide evaluaties dienen in 2023 plaats te vinden (cf. sectie 3.2) en de wijze waarop ECOOM (meer bepaald ECOOM-Antwerpen) haar beheerstaken t.a.v. het VABB-SHW vervult, zal bij de evaluatie van het VABB-SHW zelf worden beoordeeld (cf. delen hierna).

4.2 Doelstellingen en planning van de evaluatie van het VABB-SHW

In het BOF-besluit wordt gesteld dat het de bedoeling is om de kwaliteit en de graad van wetenschappelijkheid van het VABB-SHW te evalueren en de te evalueren elementen die hierbij

---

³⁹ Dit betreft interne documenten uit 2020 en 2021.

⁴⁰ De eerste twee uitgangspunten waren voordien ook al geldig, maar worden hier ter herinnering hernomen.

⁴¹ Hiermee worden achtereenvolgens bedoeld (en waar van toepassing): Vlaams EWI-beleid, Vlaams beleid, Visie 2050, Vizier 2030, Regional Innovation Scoreboard, EU-doelstellingen (waaronder de Green Deal), Grand Challenges).

worden opgenoemd (zie Sectie 2.1), zijn eerder kwalitatief van aard. Van belang hierbij is dat het VABB-SHW in belangrijke mate steunt op de bijdrage van drie partijen, nl. het Gezaghebbende Panel, ECOOM-Antwerpen en (de administratieve ondersteuning) van het Gezaghebbende Panel. Deze aspecten zullen dan ook uitdrukkelijk meegenomen worden in de evaluatie van het VABB-SHW.

Het BOF-besluit stelt ook dat de evaluatie van het VABB-SHW om de vijf jaar moet worden georganiseerd, maar vermeldt geen expliciet jaar van uitvoering noch een periode van uitvoering. Aangezien de vorige evaluatie van het VABB-SHW in 2017 werd uitgevoerd (en begin 2018 werd afgerond), dient de volgende evaluatie van het VABB-SHW in 2022 te worden opgestart en (minstens voor het grootste deel) ook in 2022 te worden uitgevoerd.

Rekening houdend met de bepalingen opgenomen in het convenant 2019-2022 van de VLIR, dient de evaluatie van dit convenant parallel te lopen met de evaluatie van het VABB-SHW. Anderzijds loopt het convenant met de VLIR maar tot eind 2022, wat betekent dat er na de evaluatie ervan in 2022 nog voldoende tijd moet worden voorzien om een beslissing te kunnen nemen over het afsluiten van een volgend convenant met de VLIR. Het BOF-besluit stelt in artikel 8 nl. dat er een (vijfjaarlijks) convenant met de VLIR wordt afgesloten met betrekking tot de administratieve ondersteuning die de VLIR verleent aan het Gezaghebbende Panel. Vanuit die optiek is het de bedoeling om het geheel van de evaluatie van zowel het VABB-SHW als van het (geheel van het) convenant 2019-2022 met de VLIR in 2022 af te ronden en dit bij voorkeur niet later dan eind oktober 2022, al wordt voor beide opdrachtonderdelen (zie ook sectie 4.4) een verschillende planning voor uitvoering gehanteerd (zie ook sectie 7.2.5).

Aangezien het VABB-SHW al meerdere keren werd geëvalueerd en het de betrachting is van de evaluatiecel om “evolutie in de evaluatie” teweeg te brengen (cf. sectie 4.1, zal de evaluatie 2022 van het VABB-SHW in ieder geval ingevuld worden dan de vorige keren het geval was, evenwel rekening houdend met de bepalingen van het BOF-besluit (cf. Sectie 2.1), die trouwens ook gewijzigd werden in 2019 en in die zin ook zijn “geëvolueerd” ten opzichte van het verleden.

4.3 Doelstellingen en planning van de evaluatie van het convenant met de VLIR

Zoals aangehaald in secties 2.3 en 2.4 dienen ook het convenant met de VLIR en het addendum hieraan te worden geëvalueerd.

In het convenant is de doelstelling voor de evaluatie omschreven als *“een evaluatie van het convenant en van de uitvoering ervan”*.

In de praktijk betekent dit dat zowel de ondersteuning die de VLIR biedt aan het Gezaghebbende Panel bij de uitvoering van diens taken als de werkzaamheden die de VLIR verricht met betrekking tot het Nagoyaprotocol moeten worden geëvalueerd. Het eerste luik is duidelijk nauw verbonden met het VABB-SHW, terwijl het andere luik inhoudelijk los staat van het VABB-SHW. Dit addendum wordt dan ook inhoudelijk en voor wat het ex-postluik betreft, als een afzonderlijk gegeven beschouwd in het geheel van de geplande evaluatie(s) (zie ook sectie 4.4 hierna), hoewel het juridisch gezien uiteraard gekoppeld is aan het convenant 2019-2022 tussen de Vlaamse overheid en de VLIR. Tevens stelt het convenant dat *“de evaluatie [ervan] parallel en tegelijk met de periodieke evaluatie van het VABB-SHW zal plaatsvinden.”*

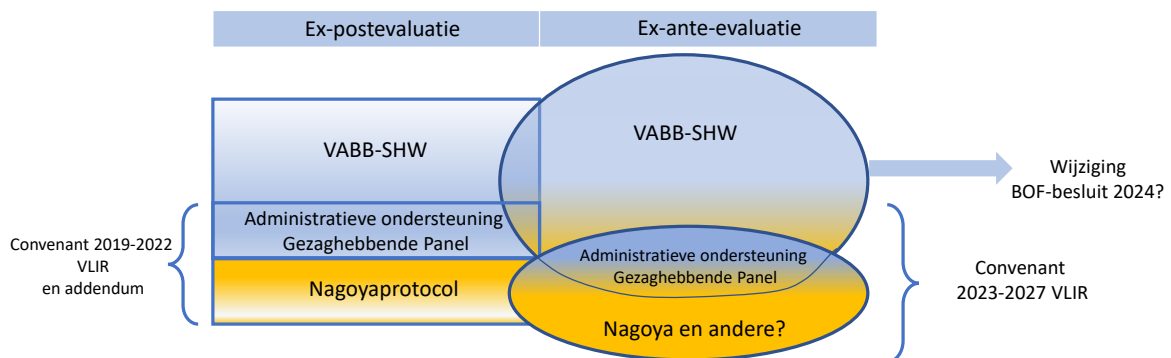
Om de onderhandelingen voor een volgend convenant tussen de Vlaamse overheid en de VLIR tijdig te kunnen opstarten (i.e. 6 maanden voor het verstrijken ervan), wordt ernaar gestreefd om de evaluatie van zowel het convenant als het addendum zo snel mogelijk af te ronden. In sectie 7.2.5 wordt de vooropgestelde planning voor uitvoering in meer detail weergegeven.

4.4 Indeling van het plan van aanpak

Gelet op wat geschetst werd in secties 4.2 en 4.3, maakt onderhavig plan van aanpak vanuit inhoudelijk oogpunt dan ook een onderscheid tussen volgende luiken:

1. De evaluatie van het VABB-SHW (en dit inclusief de administratieve ondersteuning die de VLIR hieraan biedt);
2. De evaluatie van (het addendum aan) het convenant (2019-2022) met de VLIR.

In de hiernavolgende secties wordt nader ingegaan op de onderscheiden delen van de geplande evaluatie en wordt het geheel van de geplande evaluaties en hun onderling verband geïllustreerd in Figuur 1.

Figuur 1

4.5 Beoogde resultaten/Elementen van de evaluatie van het VABB-SHW

Zoals hoger aangehaald (zie sectie 4.2) heeft de geplande evaluatie van het VABB-SHW in ieder geval ook betrekking op het beheer ervan en daarin zijn drie instanties betrokken, nl. het Gezaghebbende Panel, ECOOM-Antwerpen en de VLIR (administratieve ondersteuning) en is het ook de bedoeling om evolutie in de evaluatie van het VABB-SHW te brengen. Andere aspecten waarmee rekening moet worden gehouden in deze evaluatie, hebben betrekking op de verhoogde aandacht voor het ex-antelook ervan en het inbrengen van een systemische benadering (zie ook sectie 4.1.). In dit geval is de systemische benadering in ieder geval relevant, al was het maar omdat het VABB-SHW gerelateerd is aan de BOF-regelgeving (en de BOF in 2023 moeten worden geëvalueerd) en ECOOM-Antwerpen deel uitmaakt van ECOOM, dat ook in 2023 moet worden geëvalueerd.

Vanuit de optiek van evolutie in de evaluatie, is het de bedoeling om in de evaluatie 2022 van het VABB-SHW vooral de nadruk te leggen op kwalitatieve elementen (en dit zowel ex post als ex ante)

en minder op de onderliggende processen ten aanzien van het VABB-SHW⁴², zonder evenwel de mogelijke verbetering/optimalisatie van die processen uit het oog te verliezen.

Gelet op bovenstaande worden minstens als resultaten van de evaluatie van het VABB-SHW verwacht:

1. Het ex-postluik van de evaluatie omvat een analyse en beoordeling en dit vanaf begin 2018 van onder meer:
  - a) De wijze waarop zowel het Gezaghebbende Panel, ECOOM-Antwerpen als de VLIR de hun toegewezen opdracht hebben vervuld, met specifieke aandacht voor de werking van het Gezaghebbende Panel (wetenschappelijk beheer en kwaliteitsbewaking) en voor de ondersteuning die ECOOM-Antwerpen en de VLIR hierbij bieden.
  - b) Evolutie in het beheer van het VABB-SHW sinds de vorige evaluatie ervan, met hierbij specifieke aandacht voor de tijdsbesteding die dat beheer in het algemeen en in het bijzonder voor de leden van het Gezaghebbende Panel impliceert en de evolutie die in die tijdsbesteding kan worden vastgesteld en dit ten opzichte van de vorige evaluatie.
  - c) De wijze waarop de werkzaamheden van het Gezaghebbende Panel door alle betrokken partijen (het Gezaghebbende Panel zelf, ECOOM-Antwerpen en de VLIR) worden georganiseerd en transparant worden gecommuniceerd aan de onderzoeksgemeenschap in het domein van de Sociale en Humane Wetenschappen.
  - d) De organisatie van het VABB-SHW in termen van zowel financiële ondersteuning (subsidies aan onder meer ECOOM-Antwerpen en de VLIR) als in termen van personele inzet (kwantificatie van de tijdsbesteding – zie ook voorgaande twee punten) en de meerwaarde die dit al dan niet oplevert vanuit het oogpunt van zowel de (3) betrokken partijen als vanuit beleidsoogpunt.
  - e) De inhoud van VABB-SHW en dit enerzijds op basis van de criteria opgenomen in het besluit (cf. sectie 1.3) en anderzijds vergeleken met de internationale context en de trends in betreffend wetenschapsgebied (benchmark).
  - f) De kwaliteit, het succes, het gebruik en de impact van de databank (onder meer in internationaal perspectief), maar ook de aanwending ervan door de onderzoeksgemeenschap in het domein van de Sociale en Humane Wetenschappen en dit in overeenstemming met de doelstelling opgenomen in artikel 60, §1 van het W&I-decreet, evenals de wijze waarop het Gezaghebbende het gebruik van het VABB-SHW opvolgt.
  - g) De bijdrage die het VABB-SHW heeft geleverd aan de beleidsdoelstellingen van het W&I-beleid van de periode 2019-2024 in het algemeen en specifiek wat betreft volgende doelstellingen:
    - *Top-fundamenteel onderzoek in specifieke domeinen (beleidsveld wetenschappelijk onderzoek).*
    - *Uitmundend fundamenteel onderzoek voor radicale vernieuwing (beleidsveld wetenschappelijk onderzoek).*
    - *Het gebruik van nieuwe kennis stimuleren voor meer impact (beleidsveld innovatie).*

---

⁴² Dan in de evaluatie van 2017-2018 het geval was.

- Tevens wordt verwacht dat vanuit bovenstaande beleidsdoelstellingen een systemische analyse en beoordeling wordt opgezet, die ook wordt gerelateerd aan de hogere beleidskaders en hun doelstellingen⁴³.
- h) De mate waarin rekening werd gehouden met de conclusies en aanbevelingen van de evaluatie 2017-2018, de mate waarin deze nog geldig zijn en de mate waarin de context sindsdien is geëvolueerd.
  - i) De onderliggende regelgeving (algemeen en in het bijzonder het BOF-besluit).
2. Het ex-antelook van de evaluatie omvat een analyse en beoordeling van de toekomst van het VABB-SHW over een tijdshorizon van minstens vijf jaar en dit met inbegrip van:
- a) Het toekomstpotentieel van het VABB-SHW in termen van beheer, ondersteuning (door andere partijen, zoals ECOOM en de VLIR), werking, resultaten, impact en meerwaarde en telkens uitgedrukt in de financiële en personele inzet die ermee gepaard gaat.
  - b) De toekomststrategie dat het Gezaghebbende Panel voor het VABB-SHW formuleert in termen van:
    - o Doelstellingen, ambities en prestaties.
    - o Wetenschappelijke, economische, maatschappelijke en beleidsmatige ambities en/of mogelijkheden daartoe en vooropgestelde paden naar impact op de genoemde vlakken.
    - o Toekomstig beheer, aansturing, ondersteuning, opvolging, enz. (en dit telkens vanuit zowel een intern als een extern perspectief).
  - c) Het uitzetten van deze toekomststrategie versus Vlaamse beleidsambities voor de toekomst (regeerakkoord, beleidsnota's) en (mogelijke) evoluties in de beleids- en maatschappelijke context. Dit omvat onder meer de rol en plaats die het VABB-SHW kan opnemen met betrekking tot de ontwikkeling van indicatoren, het leveren van beleidsbijdragen (zie ook infra).
  - d) Een ex-antesysteemblik ten aanzien van het VABB-SHW: inpassing en bijdrage tot de beleidskaders op verschillende beleidsniveaus (W&I-beleid, Vlaams EWI-beleid, Vlaams beleid (huidig maar ook de kaders Visie 2050 en Vizier 2030), EU-beleid (waaronder de European Innovation Scoreboard, de Regional Innovation Scoreboard, de EU-doelstellingen (waaronder de Green Deal), het werkprogramma van de Europese Commissie, enz.), de SDG's en ruimer).
  - e) Mogelijke impact op de onderliggende regelgeving van de vooropgestelde toekomstplannen en beleidsambities.
3. Conclusies en aanbevelingen betreffende een verbeterde werking van het VABB-SHW (alle aspecten), een optimale benutting/gebruik en de impact ervan (zowel wetenschappelijk, economisch, maatschappelijk en beleidsmatig) en (eventueel) aan te passen regelgeving. Dit laatste o.a. in het licht van administratieve vereenvoudiging, het verhogen van de

---

⁴³ Hiermee worden achtereenvolgens bedoeld: Vlaams EWI-beleid, Vlaams beleid, Visie 2050, Vizier 2030, Regional Innovation Scoreboard, EU-doelstellingen (waaronder de Green Deal), Grand Challenges).

transparantie, efficiëntie en effectiviteit en van het optimaliseren van de bijdragen die het VABB-SHW op diverse vlakken kan of zou kunnen leveren.

4.6 Beoogde resultaten/Elementen van de evaluatie (van het addendum aan) het convenant (2019-2022) met de VLIR

De evaluatie van (het addendum aan) het convenant (2019-2022) met de VLIR omvat in eerste instantie een ex-postluik. Anderzijds heeft het ex-anteluik van de evaluatie betrekking op het geheel van de opdrachten van de VLIR voor de periode 2023-2027 en dus minstens op de toekomstige administratieve ondersteuning door de VLIR aan het Gezaghebbende Panel en het al of niet verderzetten van de opdracht zoals omschreven in het addendum aan het lopende convenant. Voor wat de administratieve ondersteuning van het Gezaghebbende Panel betreft, voorziet het BOF-besluit in een vijfjarig convenant met de VLIR om die ondersteuning te verstrekken. Voor de periode 2023-2027 mag met andere woorden verwacht worden dat een convenant tussen de Vlaamse overheid en de VLIR zal worden afgesloten.

In dit onderdeel van de evaluatie, worden als resultaten dan ook minimaal verwacht:

1. Het ex-postluik omvat een analyse en beoordeling over de periode van de uitvoering van de opdracht omschreven in het addendum in 2020 en 2021 (met name twee van de drie jaren van de looptijd van het addendum dat eindigt eind 2022) in termen van gerealiseerde resultaten in de drie onderscheiden luiken, welke uitdagingen daarbij werden ontmoet en de tevredenheid van de door VLIR bediende doelgroepen en belanghebbenden, de samenwerking die daarbij gerealiseerd werd, hoe VLIR hiermee meerwaarde en relevantie creëerde, en welke complementariteit er was/ontstond ten aanzien van de rollen en verantwoordelijkheden van andere betrokkenen (in het bijzonder de onderzoeksinstellingen).
2. Het ex-anteluik omvat een analyse en beoordeling over de periode 2023-2027 van:
  - a) De toekomstplannen van de VLIR met betrekking tot de administratieve ondersteuning van het Gezaghebbende Panel⁴⁴ en met betrekking tot het delen van voordelen uit het gebruik van genetische rijkdommen enerzijds en eventuele toekomstplannen/-ambities van de VLIR voor wat betreft andere opdrachten waarvoor ondersteuning door de Vlaamse overheid wordt gevraagd anderzijds. Dit alles in termen van realisatie doelstellingen en/of luiken, personeelsinzet, financiële middelen, vooropgestelde resultaten en impact, dienstverlening t.a.v. doelgroepen, samenwerking, meerwaarde en relevantie opname opdrachten door de VLIR, complementariteit ten aanzien van de rollen en verantwoordelijkheden van andere betrokkenen (in het bijzonder de Vlaamse overheid en onderzoeksinstellingen (indien van toepassing)).
  - b) Het uitzetten van deze toekomstplannen versus Vlaamse beleidsambities voor de toekomst (regerakkoord, beleidsnota's) en (mogelijke) evoluties in de beleids- en maatschappelijke context.
3. Conclusies en aanbevelingen voor de periode 2023-2027 wat betreft een volgend convenant.

---

⁴⁴ Ook rekening houdend met de resultaten die het andere deel van de evaluatie (met name de evaluatie van het VABB-SHW) volgen.

5 Krijtlijnen en draagwijdte van de evaluaties

5.1 Inhoudelijk en tijds kader

De evaluatie van het VABB-SHW dient, zoals in sectie 4.2 hierboven al werd uiteengezet en zoals ook blijkt uit sectie 4.5, ruimer te worden opgevat dan wat strikt genomen is aangegeven in de regelgeving. De inhoudelijke elementen van de evaluatie van het VABB-SHW zijn in grote lijnen aangegeven in de doelstellingen en de verwachte resultaten ervan die hoger werden geschetst en worden verder verduidelijkt in sectie 6.1.

De evaluatie van (het addendum aan) het convenant (2019-2022) met de VLIR werd in grote lijnen uiteengezet in secties 4.3 en 4.6 en wordt verder verduidelijkt in sectie 6.2.

Het geheel van beide evaluaties (zie sectie 4.4) dient uiterlijk tegen 31 oktober 2022 te zijn voltooid, al wordt voor beide opdrachtonderdelen een verschillende planning voor de uitvoering ervan gehanteerd (zie ook sectie 7.2.5).

5.2 Input van de evaluatievoorwerpen

De evaluatie van het VABB-SHW zal voor het ex-postluik onder meer kunnen steunen op de verslaggeving van het GP⁴⁵, van de relevante verslaggeving van ECOOM(-Antwerpen) en van de verslaggeving die de VLIR in het kader van het convenant opstelt.

Het opstellen van een uitgebreide ex-postzelfevaluatie door het Gezaghebbende Panel wordt niet opportuun geacht en wordt daarom beperkt tot een reflectie ten aanzien van de vorige evaluatie, de evolutie sinds die evaluatie (cf. bepalingen BOF-besluit) en het opstellen van een SWOT. Conform de bepalingen van het BOF-besluit (zie ook sectie 2.1) wordt van het Gezaghebbende Panel verwacht dat ze met betrekking tot het VABB-SHW een toekomststrategie (i.e. ex-antezelfevaluatie) opstellen en dit voor een tijdshorizon van minimaal vijf jaar (2023-2027) en dit onder meer op basis van de beperkte ex-postzelfevaluatie en de eigen SWOT. Het geheel van de zelfevaluatie die wordt verwacht, kan worden gebaseerd op een richtlijn/leidraad die het departement heeft opgesteld. Deze richtlijn/leidraad is opgenomen als Bijlage 1 bij onderhavig plan van aanpak.

Wat de andere betrokkenen in deze evaluatie(s) betreft, met name ECOOM-Antwerpen en de VLIR, wordt het volgende verwacht:

- Een zelfevaluatie (ex post en ex ante) in relatie tot het beheer, de werking, de ondersteuning en de resultaten en impact van het VABB-SHW. ECOOM-Antwerpen kan zich hiertoe baseren op Bijlage 1.
- Een (beperkte) zelfevaluatie (ex post en ex ante) wat betreft de twee opdrachten toegewezen aan de VLIR (cf. convenant 2019-2022 en het addendum hieraan) en de mogelijke toekomstige opdrachten. Om deze zelfevaluatie te kunnen opstellen, heeft het departement ook een richtlijn/leidraad opgesteld. Deze is opgenomen als Bijlage 2 bij onderhavig plan van aanpak.

Vanuit praktische overwegingen echter zullen de beheerders van het VABB-SHW (i.e. het Gezaghebbende Panel en ECOOM-Antwerpen) en (de projectmedewerker van) de VLIR die instaat

---

⁴⁵ Het GP dient jaarlijks verslag uit te brengen aan de Vlaamse Regering over de werkzaamheden van het afgelopen jaar.

voor de administratieve ondersteuning van het Gezaghebbende Panel gezamenlijk een zelfevaluatie met betrekking tot het VABB-SHW opstellen.

Dit betekent dat in de zelfevaluatie die de VLIR moet opstellen (cf. Bijlage 2), gerefereerd zal worden aan de zelfevaluatie met betrekking tot het VABB-SHW voor wat betreft eerder vermelde administratieve ondersteuning ter zake.

6 Evaluatievragen/-thema's

Rekening houdend met de hogervermelde doelstellingen en beoogde resultaten van de evaluaties (zie sectie 4), dienen de betreffende evaluatie minstens een antwoord te bieden en/of in te gaan op onderstaande evaluatievragen en/of -thema's (cf. secties 6.1 en 6.2). De gekozen evaluatievragen/-thema's zijn niet altijd even strikt van elkaar te scheiden. Overlappingsen ertussen zijn dan ook niet uitgesloten.

Verder is het belangrijk om er rekening mee te houden dat beide evaluaties vanuit verschillende dimensies, wordt opgezet, met name:

- Ex post en ex ante.
- Intern (vanuit het oogpunt van het evaluatievoorwerp zelf) en extern (vanuit het oogpunt van de doelgroepen/klanten en de belanghebbenden ervan).
- Op zich en vanuit het systeem perspectief. Dit laatste betekent onder meer rekening houdend met andere actoren/instrumenten (onder meer betreffende wetenschappelijk onderzoek) en dit op verschillende beleidsniveaus en hun doelstellingenkaders (in eerste instantie het Wetenschaps- en Innovatiebeleid (hierna genoemd het W&I-beleidskader) en zijn doelstellingen en vervolgens – waar relevant - van de opeenvolgende beleidskaders en hun doelstellingen waarin dit W&I-beleidskader is ingebed).
- Regionaal en internationaal.

Behalve de ex-post- en ex-antedimensies die expliciet worden weergegeven in afzonderlijke onderdelen van de evaluatie (zie de delen hierna), lopen de genoemde dimensies doorheen alle onderscheiden evaluatievragen/-thema's en worden ze enkel geëxpliciteerd waar nuttig en relevant.

6.1 Evaluatievragen/-thema's met betrekking tot de evaluatie van het VABB-SHW

6.1.1 Ex-postevaluatie van het VABB-SHW

Rekening houdend met de hogervermelde doelstellingen en beoogde resultaten van de evaluatie van het VABB-SHW (zie secties 4.2 en 4.5), dient de voorziene ex-postevaluatie minstens een antwoord te geven op onderstaande evaluatievragen (niet-limitatieve lijst):

- 1° Op welke wijze hebben zowel het Gezaghebbende Panel, ECOOM-Antwerpen als de VLIR de hun toegewezen opdracht en hun werkzaamheden met betrekking tot het VABB-SHW vervuld? In welke mate was dit efficiënt en effectief? In welke mate is de werking transparant, goed georganiseerd en gedocumenteerd (o.a. verslaggeving en verantwoording)? Specifieke aandacht dient hierbij te gaan naar de werking van het Gezaghebbende Panel (wetenschappelijk beheer en kwaliteitsbewaking) en voor de ondersteuning die ECOOM-Antwerpen en de VLIR hierbij bieden. Welke resultaten kunnen

worden voorgelegd? Welke evolutie valt op al deze vlakken eventueel vast te stellen sinds de evaluatie van 2017-2018?

Specifieke aandacht dient hierbij ook te gaan naar de wijze waarop deze werkzaamheden worden gecommuniceerd aan de onderzoeksgemeenschap in het domein van de Sociale en Humane Wetenschappen en de efficiëntie, effectiviteit en transparantie van deze communicatie.

- 2° Hoe kwalitatief is het wetenschappelijke beheer van het VABB-SHW (m.a.w. hoe kwalitatief vervult het Gezaghebbende Panel haar opdracht)? Welke werklust/werkdruk brengt dit beheer thans mee voor het Gezaghebbende Panel en valt hierin een evolutie vast te stellen sinds de vorige evaluatie van 2017-2018 en zo ja, in welke zin?
- 3° Hoe kwalitatief is het technische beheer van het VABB-SHW door ECOOM-Antwerpen? Welke ondersteuning biedt ECOOM-Antwerpen aan het Gezaghebbende Panel en in welke mate wordt deze ondersteuning als adequaat, efficiënt en effectief ervaren? Welke evolutie valt er in dit verband eventueel vast te stellen sinds de evaluatie van 2017-2018?
- 4° Hoe kwalitatief is het administratief beheer van het VABB-SHW door de VLIR? Welke ondersteuning verleent de VLIR aan het Gezaghebbende Panel en in welke mate wordt deze ondersteuning als adequaat, efficiënt en effectief ervaren? Welke evolutie valt er in dit verband eventueel vast te stellen sinds de evaluatie van 2017-2018?
- 5° Welke middelen worden er geïnvesteerd in de organisatie, het beheer en de werking van het VABB-SHW en dit zowel in budgettaire als in personele termen (o.m. kwantificatie van de tijdsbesteding van alle betrokkenen) en de meerwaarde die deze investeringen opleveren vanuit zowel het oogpunt van zowel de (3) betrokken partijen als vanuit beleidsoogpunt? Welke evolutie kan op dit vlak
- 6° In welke mate voldoet de inhoud van de databank aan de criteria vermeld in het besluit? Op basis van welke criteria valt de meeste geweerde inhoud af? Welke evolutie valt er in dit verband eventueel vast te stellen sinds de evaluatie van 2017-2018?
- 7° In welke mate werd de databank – op basis van advies van zowel het GP als van ECOOM (dit laatste op het vlak van technische haalbaarheid) – in de periode sinds 2018 uitgebreid met andere publicatietypes⁴⁶? Welke evolutie kan er ter zake eventueel worden vastgesteld in vergelijking met de periode 2013-2017?
- 8° Welke evolutie kan er worden vastgesteld in de rechtzettingsprocedure en dit sinds de evaluatie van 2017-2018? Wat is de rationale voor de eventuele wijzigingen aan deze procedure? Wat is de evolutie in het gebruik en de resultaten van het inzetten van deze procedure in vergelijking met de periode van de vorige evaluatie? Zijn er mogelijkheden tot verfijning/verbetering van de procedure?
- 9° Wat is de kwaliteit van de inhoud van de databank? Hoe positioneert deze inhoud zich binnen het onderzoeksdomein en in een internationale context (benchmark)?
- 10° In welke mate wordt de databank benut en gebruikt en voor welke doeleinden, en dit niet alleen bekeken vanuit het regionaal perspectief, maar ook vanuit een internationaal perspectief? In welke mate wordt de databank aangewend door de onderzoeksgemeenschap in het domein van de Sociale en Humane Wetenschappen en dit in overeenstemming met de doelstelling opgenomen in artikel 60, §1 van het W&I-decreet? Voor welke andere doeleinden wordt de databank mogelijk nog aangewend (en dit niet

---

⁴⁶ Cf. artikel 12 van het BOF-besluit.

door de onderzoeksgemeenschap in het algemeen en deze in het domein van de Sociale en Humane Wetenschappen in het bijzonder?

- 11° Op welke wijze volgt het Gezaghebbende Panel dit gebruik momenteel op en welke evolutie kan op dit vlak worden vastgesteld ten opzichte van de periode 2013-2017?
- 12° Welke impact heeft het VABB-SHW en dit zowel regionaal als internationaal en zowel wetenschappelijk, economisch, maatschappelijk en beleidsmatig (en dit voor zover van toepassing)?
- Specifiek kan ook de impact van de gegevens uit de databank op de berekening van de BOF-sleutel en op de werkingstoelagen⁴⁷ onderzocht worden en dit o.a. in vergelijking met gegevens die betrekking hebben op andere onderzoeksdomeinen.
- 13° Welke bijdrage heeft het VABB-SHW tot nu toe geleverd aan de beleidsdoelstellingen van W&I-beleid in het algemeen en specifiek wat betreft volgende doelstellingen:
- *Top-fundamenteel onderzoek in specifieke domeinen (beleidsveld wetenschappelijk onderzoek).*
  - *Uitmunten fundamenteel onderzoek voor radicale vernieuwing (beleidsveld wetenschappelijk onderzoek).*
  - *Het gebruik van nieuwe kennis stimuleren voor meer impact (beleidsveld innovatie).*

Deze systemische benadering vanuit bovenstaande doelstellingen dient ook ruimer te worden bekeken en aldus te worden aangevuld met een systeemanalyse en -beoordeling gerelateerd aan de hogere beleidskaders en hun doelstellingen⁴⁸.

- 14° In welke mate zijn de conclusies en aanbevelingen van de evaluatie van 2017 nog geldig (ook rekening houdend met de evoluties in de beleidscontext) en in welke mate werd rekening gehouden met de toenmalige conclusies en aanbevelingen en waarom (niet)?
- 15° Wat zijn de sterktes en zwaktes van het VABB-SHW op zich, maar ook bekeken vanuit het oogpunt van de beheerders ervan, met name het Gezaghebbende Panel en ECOOM-Antwerpen, vanuit het oogpunt van de administratieve ondersteuning en vanuit beleidsmatig oogpunt? Hoe kunnen de zwaktes worden weggewerkt en de sterktes (beter) aangewend worden?
- 16° Hoe kan de optimale werking van zowel het VABB-SHW als van de beheerders en de ondersteuning verzekerd worden?
- 17° Wat zijn de bedreigingen en opportuniteiten voor het VABB-SHW en haar context (beleidscontext, onder meer Gezaghebbende Panel, ECOOM en ondersteuning van het Gezaghebbende Panel)? Hoe kunnen de bedreigingen worden omzeild en de opportuniteiten zo goed mogelijk worden benut?
- 18° Is de onderliggende regelgeving met betrekking tot het VABB-SHW (o.m. W&I-decreet, BOF-besluit) voldoende duidelijk en transparant? Is er eventueel ruimte voor verbetering?

6.1.2 Ex-anteluid van de evaluatie van het VABB-SHW

Het is de bedoeling dat het toekomstluid van de evaluatie een even belangrijke deel vormt als het ex-postluid, zodat een maximaal leereffect voor alle partijen kan bekomen worden.

---

⁴⁷ Het is hierbij niet de bedoeling het principe van VABB-SHW in vraag te stellen, maar o.m. een weloverwogen oordeel te maken in het licht van een verbetering/vereenvoudiging van de regelgeving (cf. vraag 18).

⁴⁸ Hiermee worden achtereenvolgens bedoeld: Vlaams EWI-beleid, Vlaams beleid, Visie 2050, Vizier 2030, Regional Innovation Scoreboard, EU-doelstellingen (waaronder de Green Deal), Grand Challenges).

Het uitgangspunt voor dit deel van de evaluatie zijn de verwachtingen die hieromtrent in secties 4.2 en 4.5 werden uiteengezet. De daar genoemde onderwerpen moeten hierbij als thema worden meegenomen. Dit luik van de evaluatie zal onder meer moeten steunen op een SWOT-analyse volgend uit het ex-postluik ervan én op de toekomstplannen en ambities van zowel het Gezaghebbende Panel als de (Vlaamse) beleidsmakers met betrekking tot het VABB-SHW en dient gekaderd te worden in de opeenvolgende (beleids)systemen en doelstellingenkaders zoals al geschetst in deel 6.1.1.

Dit deel van de evaluatie zal zich richten op de vooropgestelde toekomststrategie en de hieraan verbonden doelstellingen, ambities en prestaties/resultaten en op de te realiseren impact. Specifiek voor wat de maatschappelijke impact betreft, wordt verwacht dat er strategieën worden ontwikkeld en voorgesteld gericht op het realiseren van dergelijke impact (“paden naar maatschappelijke impact”), waarbij deze impact ruimer moet worden geïnterpreteerd dan louter Wetenschapscommunicatie.

De analyse en beoordeling zal ook moeten aangeven of, hoe en in welke mate de vooropgestelde doelstellingen en ambities passen in en kunnen bijdragen (o.m. via de vooropgestelde prestaties) tot de doelstellingen en doelstellingenkaders die van toepassing zijn in de verschillende systemen. Het W&I-systeem en het Vlaamse beleidssysteem (en meer bepaald Visie 2050 en Vizier 2030 met onder meer RIS-doelstellingen) zijn hierin de belangrijkste, maar het EU- en het globale niveau moeten ook in aanmerking worden genomen.

Andere elementen die in dit luik van de evaluatie belangrijk zijn, zijn de samenwerking en netwerking, de meerwaarde die het VABB-SHW kan betekenen voor doelgroepen en belanghebbenden, de lokale betekenis, de internationale positie, de inzet/gebruik/mogelijkheden ervan, enz.

Een ander aspect betreft de toekomstige werking, aansturing en governance en dit zowel vanuit een intern als een extern perspectief. Een analyse en beoordeling van de manier waarop dit wordt vooropgesteld en wat de mogelijke alternatieven zouden kunnen zijn, worden hier verwacht. Specifiek voor het externe perspectief worden voorstellen van mogelijke scenario's verwacht voor de efficiënte en effectieve aansturing en opvolging van het VABB-SHW. De (toekomstige) externe opvolging van overheidswege dient in dit verband bekeken te worden met het oog op eenvoud, duidelijkheid, efficiëntie en transparantie.

In dit verband wordt ook verwezen naar de ambitie van de Vlaamse overheid om door te stoten tot de top vijf van innovatieve kennisregio's in Europa, die ook als toetssteen voor het innovatiebeleid wordt vooropgesteld. In de Beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie 2019-2024, wordt hieromtrent aangegeven dat de er op basis van de (indicatoren van de) Regional Innovation Scoreboard (RIS) – die deze rangschikking bepaalt – voor Vlaanderen strategische beleidsindicatoren bepaald zullen worden om deze ambitie te sturen, vorm te geven en te evalueren. Hierbij lijkt het aangewezen minstens na te gaan in welke mate de toekomstige doelstellingen en ambities van/voor het VABB-SHW hierop afgestemd kunnen of moeten worden.

6.1.3 Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de werkzaamheden die leiden tot het beantwoorden van de hoger geschetste evaluatievragen en tot de analyse en beoordeling van de toekomst, dient te resulteren in een eindrapportering waarvan de inhoud in grote lijnen is weergegeven in sectie 4.5.

6.2 Evaluatievragen/-thema's met betrekking tot (het addendum aan) het convenant (2019-2022) met de VLIR

6.2.1 Ex-post-evaluatie van het addendum aan het convenant met de VLIR

Rekening houdend met de hogervermelde doelstellingen en beoogde resultaten van de evaluatie van het addendum aan het convenant (zie secties 4.3 en 4.6), zijn in dit luik de volgende en bekeken over de periode 2020-2021 minimaal volgende evaluatievragen aan de orde:

- 1° Welke resultaten werden bereikt met de activiteiten van de drie luiken (1: digitaal platform; 2: awareness raising; 3: input aan overheid) in 2020 en 2021?
- 2° Welke uitdagingen/opportunities doken daarbij op en hoe werd daarmee omgegaan?
- 3° Beschikken de gebruikers dankzij de VLIR-activiteiten over voldoende informatie en ondersteuning om de relevante wetgeving correct na te leven, en in welke mate zijn zij tevreden over de ondersteuning die ze daarbij (hebben) ontvangen (van de VLIR, van anderen binnen of buiten de instelling (van de gebruiker))?
- 4° Zijn er nieuwe samenwerkingen ontstaan, en hebben er zich wijzigingen voorgedaan in de rollen van betrokken actoren (in Vlaanderen, België, EU, breder, enz.)?
- 5° Wat zijn de belangrijkste leerpunten uit de eerste twee jaren die ook implicaties hebben voor de verderzetting van deze werking in het derde jaar (i.e. 2022) en eventueel daarna?

6.2.2 Ex-anteluid van de evaluatie van het convenant met de VLIR

Het ex-anteluid van de evaluatie heeft betrekking op de periode 2023-2027 en conform het BOF-besluit wordt voor die periode een vijfjarig convenant tussen de Vlaamse overheid en de VLIR in het vooruitzicht gesteld dat betrekking heeft op de administratieve ondersteuning van het Gezaghebbende Panel. Dit ex-anteluid is belangrijker dan hogervermeld ex-postluik indien de VLIR de thematiek van het addendum aan het lopende convenant in de toekomst verder wil behandelen. Rekening houdend met de hogervermelde doelstellingen en beoogde resultaten van de evaluatie van (het addendum aan) het convenant (zie secties 4.3 en 4.6) zijn in dit ex-anteluid de volgende evaluatievragen aan de orde:

- 1° SWOT-analyse (met ook bevindingen volgend uit secties 6.1.1 en 6.2.1) in relatie tot de toekomstplannen van VLIR met betrekking tot enerzijds de administratieve ondersteuning van het Gezaghebbende Panel en anderzijds de thematiek van het delen van voordelen uit het gebruik van genetische rijkdommen⁴⁹.
- 2° Welke rolverdeling is wat betreft de thematiek vermeld onder punt 1° hiervoor, het meest aangewezen inzake de voorgenomen activiteiten en doelstellingen, gelet op o.a. de juridische verantwoordelijkheden van 'gebruikers' en 'collectiehouders', de verantwoordelijkheden van andere instellingen en organisaties (in het bijzonder de Vlaamse overheid), de optimale inzet van middelen (kostenefficiëntie)?

Indien de ambities van de VLIR voor de periode 2023-2027 zich uitstrekken naar andere thema's dan wat hierboven is vermeld en de VLIR voorstelt om dit te vertalen in bijkomende opdracht(en)

---

⁴⁹ Naast het bestaande beleid in het CBD-kader (Nagoyaprotocol en EU-Verordeningen) worden hier ook de beleidsontwikkelingen bedoeld inzake digitale genetische informatie ('digital sequence information', DSI) en hoe onderzoeksbeleid ('open science', beschikbaar maken en openstellen van infrastructuur, enz.) concreet kan bijdragen tot het delen van voordelen in mondiale kaders (vnl. CBD maar ook VN-Zeerechtverdrag).

op te nemen in het volgende convenant, dan dienen bovenstaande vragen ook voor deze bijkomende opdrachten te worden beantwoord.

Bovendien moet in dit luik ook rekening worden gehouden met de toekomstvisie van de beleidsmakers wat betreft het volgende convenant met de VLIR.

6.2.3 Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de werkzaamheden die leiden tot het beantwoorden van de hoger geschetste evaluatievragen en tot de analyse en beoordeling van de toekomst, dient te resulteren in een eindrapportering waarvan de inhoud in grote lijnen is weergegeven in sectie 4.6 en die betrekking heeft op een convenant met de VLIR voor de periode 2023-2027.

6.3 Eindrapportering

Het geheel van de evaluatieopdracht moet leiden tot een eindrapportering die betrekking heeft op beide onderdelen ervan. De eindrapportering moet (per opdrachtonderdeel) minstens een beschrijving van de beleidscontext omvatten, een toelichting geven over de evaluatiecontext en -aanpak, een overzicht omvatten van de ingezette methodes en middelen, van de uitgevoerde analyses en de eraan verbonden beoordelingen en tot slot een aantal conclusies en aanbevelingen formuleren.

De eindrapportering moet beantwoorden aan de doelstellingen van elk van de evaluaties en de beoogde resultaten ervan telkens opleveren en moet verder een antwoord bieden op/invulling geven aan de onderscheiden evaluatievragen/-thema's.

De resultaten van beide evaluaties zullen onder meer worden gebruikt bij de eventuele wijziging van de regelgeving (o.m. W&I-decreet, BOF-besluit) en bij de onderhandelingen met de VLIR over een volgend convenant⁵⁰.

Voor de oplevering van de eindrapportering in relatie tot de beide deelopdrachten wordt een verschillende planning gehanteerd (zie ook sectie 7.2.5). Er wordt immers verwacht dat de deelopdracht die betrekking heeft op (het addendum aan) het convenant relatief onafhankelijk van de andere deelopdracht kan worden uitgevoerd en dat er daarom al eerder (nl. tegen eind juni 2022) een aantal robuuste conclusies en aanbevelingen mogen worden verwacht die als voorlopige basis voor de onderhandelingen over een nieuw convenant kunnen worden aangewend.

De uitvoering van de evaluatie van het VABB-SHW en dan specifiek wat betreft de ondersteuning van het Gezaghebbende Panel door de VLIR zal – afhankelijk van de toekomstplannen van het Gezaghebbende Panel – mogelijk wel nog kunnen leiden tot conclusies en aanbevelingen die meegenomen dienen te worden in betreffende onderhandelingen (die moeten afgerond zijn tegen eind 2022) of in de mogelijke wijzigingen aan het BOF-besluit (die ten vroegste begin 2024 zullen ingaan). In het laatste geval zal de impact op het in principe nieuw afgesloten convenant 2023-2027 tussen de Vlaamse overheid en de VLIR zich pas begin 2024 manifesteren.

---

⁵⁰ Zie artikel 10 van het convenant 2019-2022 met de VLIR.

Bij de uitvoering van de evaluatieopdrachten en de verwachte eindrapportering dient met andere woorden ook rekening gehouden te worden met bovenstaande elementen.

7 Evaluatieonderdelen, -methodologieën en -procedure

7.1 Onderdelen van de evaluaties en methodologieën

Beide evaluaties dienen te bestaan uit een ex-postluik en een ex-anteluik en een goed evenwicht tussen beide luiken is telkens essentieel bij de uitvoering ervan. Wat inhoudelijk in beide evaluaties waarvan sprake in dit plan van aanpak aan bod moet komen, wordt toegelicht in sectie 6.

De methodologieën die in beide evaluaties minstens aan bod moeten komen, zijn:

- Documentenstudie.
- Interviews met/bevraging van betrokkenen, doelgroepen (waar van toepassing) en relevante stakeholders.
- Een SWOT-analyse.
- Toekomstgerichte methodologieën ter ondersteuning van het ex-anteluik van de evaluatie.

Specifiek wat de evaluatie van het VABB-SHW betreft, dienen bijkomend ook minimaal de volgende methodologieën te worden ingezet:

- Een plaatsbezoek en beoordeling (zowel ex post als ex ante) door een panel van experts.
- Een internationale benchmark en dit onder meer met het oog op de (toekomstige) strategische inzet van het VABB-SHW in zowel een regionale als een internationale context.
- Een systeembenadering (ex post en ex ante) van de omgeving en de beleidskaders waarin het VABB-SHW zich bevindt.

De werkzaamheden in het kader van beide evaluaties moeten leiden tot eindrapporteringen waarvan de inhoud in grote lijnen is omschreven in secties 4.5 en 4.6.

7.2 Evaluatieproces/-procedure

7.2.1 Bronnen

De volgende bronnen worden voor de evaluatie van het VABB-SHW als relevant beschouwd: de regelgeving zoals onder meer vervat in het W&I-decreet en in het BOF-besluit, het convenant 2019-2022 met de VLIR, beleidsnota's, beleidsbrieven (tot en met 2018) en beleids- en begrotingstoelichtingen (vanaf 2020), het/de rapport(en) van de voorgaande evaluatie(s), andere relevante systeemevaluaties (bv. uit 2018 en met betrekking tot onderzoeksfinanciering), de verslaggeving en andere rapporteringsdocumenten van de betrokken partijen, de zelfevaluatie die betrokkenen zullen opstellen, enz. Deze opsomming is niet limitatief.

In het kader van deze evaluatie zullen de bevoegde Vlaamse beleidsactoren (in eerste instantie (de dossierbehandelaar(s) bij) het Departement EWI en het kabinet van de bevoegde minister) een toekomstvisie opstellen met betrekking tot het VABB-SHW. Deze toekomstvisie zal ook als bron ter beschikking gesteld worden van de evaluatie en dient gericht ingezet te worden met het oog op een weloverwogen advies over de toekomst van het VABB-SHW.

Andere bronnen zijn onder meer het rapport dat het panel van experts zal opstellen naar aanleiding van het plaatsbezoek dat zij zullen uitvoeren met het oog op hun eigen analyse en beoordeling van het VABB-SHW (ex post en ex ante).

Wat betreft de evaluatie van (het addendum aan) het convenant met de VLIR, worden het convenant zelf, het addendum (inclusief de bijlagen hieraan) en de verslaggeving in dat kader, en de mogelijke toekomstplannen (zowel vanuit beleids oogpunt als vanwege de VLIR) als belangrijkste bronnen naar voren geschoven, al is deze lijst ook niet limitatief.

7.2.2 Evaluatoren

Er zullen voor deze evaluaties twee types van evaluatoren worden ingezet, met name een externe consultant en een panel van experts, maar het panel enkel in het kader van de evaluatie van het VABB-SHW. Beide types van evaluatoren voeren onafhankelijk hun eigen evaluatie(s) uit, maar beide processen interageren ook (enkel in het kader van de evaluatie van het VABB-SHW). Beide types van evaluatoren worden in de context van de evaluatie van het VABB-SHW beschouwd als “gepaste evaluatie-organen”, vermeld in artikel 15, §2 van het BOF-besluit.

7.2.2.1 Externe consultant

De consultant zal worden aangesteld via de aanbesteding van een overheidsopdracht die betrekking heeft op de uitvoering van de evaluatie het VABB-SHW en van (het addendum aan) het convenant (2019-2022) met de VLIR. Beide evaluaties zullen als afzonderlijke delen in het opdrachtbestek ter zake worden opgenomen. De consultant zal zowel het VABB-SHW als (het addendum aan) het convenant (2019-2022) met de VLIR beoordelen in overeenstemming met de evaluatievragen/-thema's die in sectie 6 werden onderscheiden en dit rekening houdend met de doelstellingen en beoogde resultaten van beide evaluaties (zie secties 4.5 en 4.6).

Van de consultant wordt verwacht dat hij bij de uitvoering van zijn opdracht de onderscheiden doelstellingen, beoogde resultaten en de evaluatievragen/-thema's vertaalt in vertaalt in een eigen concrete en samenhangende aanpak (en mogelijk bijkomende evaluatievragen) en in zijn werkplan voor uitvoering methodologieën aanwendt die tegemoetkomen aan de doelstellingen van de evaluaties en leiden tot de beoogde resultaten ervan. Verder zal consultant bij de uitvoering van de evaluatieopdracht een beroep moeten doen op verschillende vormen van expertise en diverse stakeholders moeten raadplegen om de opdracht tot een goed einde te kunnen brengen.

De consultant zal het deel van zijn opdracht dat betrekking heeft op de evaluatie van het VABB-SHW uitvoeren in samenwerking met een samen te stellen panel van experts en gebruik maken van de bevindingen van het panel bij het opstellen van zijn eindrapportering over dit onderdeel van zijn opdracht. Het rapport dat het panel zal opstellen, zal met andere woorden aangewend worden in de finale rapportering van de consultant over de evaluatie van het VABB-SHW en moet ook integraal als bijlage bij deze eindrapportering gevoegd worden.

De consultant moet alle onderdelen van de evaluaties op zich nemen en minstens de bronnen aanwenden die ter beschikking staan van deze evaluaties. Verder moet de consultant in het kader van de evaluatie van het VABB-SHW instaan voor de ondersteuning en begeleiding van het panel van experts en op basis van zijn eigen analyses en bevindingen een programma en evaluatieopdracht (incl. evaluatie-onderwerpen en/of -vragen) voor het panel uitwerken.

7.2.2.2 Panel van experts

Zoals al aangegeven in sectie 7.1, voorziet de regelgeving in het kader van de evaluatie van het VABB-SHW in de inzet van een panel van experts, dat ten minste drie leden telt (zie ook sectie 2.1). Verder specificeert de regelgeving ook dat:

- de leden van het panel allemaal in disciplines van de sociale en humane wetenschappen; werken
- minstens één lid van het panel in het gebied van wetenschapsstudies werkzaam is;
- alle panelleden een internationale erkenning in hun onderzoeksdomein;
- geen van de leden van het panel werkzaam is in België;
- ten hoogste twee derde van de leden van het panel van hetzelfde geslacht is.

Deze experts zullen – in principe - een bezoek ter plaatse brengen en dienen niet alleen over expertise te beschikken om over de inhoud en werking van het VABB-SHW te beoordelen, maar (gezamenlijk) ook voldoende affiniteit te hebben met zowel de architectuur en het beheer van gegevensbanken zoals het VABB-SHW als met de relevante internationale trends in het beschouwde onderzoeksdomein.

Er zal voor geopteerd worden om in het panel dat het VABB-SHW moet beoordelen minstens 1 expert op te nemen die betrokken was bij de evaluatie van het VABB-SHW van 2017-2028. De samenstelling van het panel wordt door de bevoegde minister gedelegeerd naar de stuurgroep die de evaluatie van het VABB-SHW zal begeleiden⁵¹.

De samenstelling van het panel van experts zal gebeuren op basis van suggesties van zowel de dossierbehandelaars van de afdeling Onderzoek (VABB-SHW en VLIR) als de afdeling Ondernemen en Innoveren (VABB-SHW), van het evaluatievoorwerp en van de externe consultant die voor de uitvoering van de evaluaties zal worden ingezet (zie ook deel 7.2.2.1). De uiteindelijke samenstelling van het panel dient te worden gevalideerd door de stuurgroep die deze evaluaties zal begeleiden (cf. supra).

Verwacht wordt dat het panel (maximaal) 1,5 dag⁵² (ter plaatse) nodig zal hebben om een degelijke beoordeling van het VABB-SHW te maken.

Het panel van experts stelt een eigen rapport op dat zowel geïntegreerd wordt in het rapport van de consultant als er als bijlage aan wordt gehecht. Dit gehele rapport wordt – conform de regelgeving (BOF-besluit⁵³) - vervolgens overgemaakt aan de Vlaamse Regering, maar uiteraard ook aan het Gezaghebbende Panel, aan ECOOM-Antwerpen en aan de VLIR en wordt uiteindelijk ook overgemaakt aan het Vlaams Parlement (samen met de conclusies of adviezen van de beheersinstantie van het VABB-SHW en van de Vlaamse Regering). De stuurgroep voor de evaluatie zal dit proces begeleiden (zie supra).

---

⁵¹ Zie artikel 15, §4 van het BOF-besluit.

⁵² Bijvoorbeeld bestaande uit een inleidende sessie met beleidsmakers tijdens de eerste halve dag gevolgd door een plaatsbezoek bij het Gezaghebbende Panel.

⁵³ Zie artikel 16 van het BOF-besluit.

7.2.3 Procesverloop

De evaluaties worden begeleid door een (1) stuurgroep waarin vertegenwoordigers van het departement (van de evaluatiecel binnen de afdeling Strategie en Coördinatie, van de afdeling Ondernemen en Innoveren en van de afdeling Onderzoek) zijn opgenomen. Verder wordt een vertegenwoordiger van de bevoegde minister (i.e. minister Crevits) in de hoedanigheid van waarnemer opgenomen in de stuurgroep. De externe consultant wordt uitgenodigd deel te nemen aan de stuurgroep maar maakt er geen deel van uit. De stuurgroep staat eveneens in voor de validatie van de interviewlijsten, tussentijdse resultaten, rapporten en andere stukken, voorstellen en/of andere op te leveren resultaten. De stuurgroep is bevoegd voor toezicht op en de begeleiding van het evaluatieproces. Dit betekent dat de stuurgroep waakt over het correcte verloop van het evaluatieproces en dit zo ook kan nodig bijsturen. De stuurgroep bewaakt tevens de kwaliteit van het geleverde werk en daarom vindt de rapportering over de evaluaties plaats aan de leden van de stuurgroep.

Tevens ziet de stuurgroep erop toe dat de externe consultant de evaluatieopdracht uitvoert in overeenstemming met de bepalingen van het opdrachtbestek en dat de werkzaamheden per onderdeel van de opdracht resulteren in eindrapporteringen met concrete aanbevelingen die inpasbaar zijn in de regelgeving.

De werking van de stuurgroep is neergelegd in een huishoudelijk reglement.

Op de eerste stuurgroepvergadering worden ook de evaluatievoorwerpen uitgenodigd zodat betrokkenen kennis kunnen maken met de aanpak die de externe consultant voor de uitvoering van de respectievelijke onderdelen van de evaluatieopdracht voorstelt en ook om een aantal afspraken te kunnen maken.

Vooraleer de stuurgroep de eindrapportering finaal valideert, krijgt het evaluatievoorwerp in kwestie de mogelijkheid om het ontwerp van eindrapport na te lezen met het oog op de verbetering van materiële fouten. Vastgestelde materiële fouten moeten altijd verbeterd worden en conclusies of aanbevelingen die erop gebaseerd waren, moeten overeenkomstig aangepast worden. Voor het nazicht met het oog op de verbetering van materiële fouten krijgt het evaluatievoorwerp in kwestie een week tijd en de verwachte periode waarin dit nazicht moet uitgevoerd worden, wordt ruim op voorhand aan het evaluatievoorwerp in kwestie meegedeeld, zodat deze werkzaamheden opgenomen kunnen worden in de eigen planning.

Voor de dagelijkse opvolging van de evaluatiewerkzaamheden is een operationele werkgroep ingesteld. Deze bestaat uit de dossierbehandelaar voor de evaluaties (en zijn/haar back-up) die behoren tot de evaluatiecel en uit de dossierbehandelaar(s) voor de onderscheiden evaluatievoorwerpen.

Het (enige) aanspreekpunt (SPOC) voor alle betrokkenen bij de evaluatie is eerder vermelde dossierbehandelaar voor de evaluatie (met zijn/haar back-up telkens in cc).

7.2.4 Nazorg

In het kader van de kwaliteitsbewaking en dit wat betreft de dienstverlening van de evaluatiecel aan zowel de beleidsvoorbereidende entiteiten als aan de evaluatievoorwerpen, vindt (enige tijd) na afloop van een evaluatie een kwaliteitscontrole van het proces plaats. Dit gebeurt onder de vorm van een nazorggesprek met de betrokken partijen, waaronder de evaluatievoorwerpen. Dit

gesprek betreft het procesmatige aspect van de evaluatie en staat aldus los van de inhoudelijke uitkomst van de evaluatie. Het staat de geëvalueerde(n) vrij om tijdens het nazorggesprek ook hun mening te geven omtrent de inhoudelijke aspecten van de evaluatie in kwestie, maar het nazorggesprek is hiervoor niet het kader.

7.2.5 Planning

De indicatieve planning voor de uitvoering van beide evaluaties wordt hieronder weergegeven:

- 16/12/2021: Bespreking beknopt plan van aanpak met de dossierbehandelaars;
- 16/12/2021 – 06/01/2022: Aanpassen beknopt PVA;
- 10/01/2022: Overleg met het (Bureau van het) Gezaghebbende Panel over het beknopt plan van aanpak (over de evaluatie van het VABB-SHW) en timing afspreken voor het opstellen van de zelfevaluatie;
- 21/02/2022: Toelichting over het uitgewerkte (ontwerp van) plan van aanpak aan het (Bureau van het) Gezaghebbende Panel;
- 22/02/2022: Verwerken afspraken gemaakt tijdens het overleg van 21/02/2022 in het (ontwerp van) plan van aanpak;
- 25/02/2022: Overleg met de VLIR over het beknopt plan van aanpak van de evaluatie van (het addendum aan) het convenant (2019-2022) met de VLIR;
- 28/02/2022 en volgende: verder uitwerken plan van aanpak op basis van de besprekingen/opmerkingen van vertegenwoordigers van de VLIR;
- Begin maart 2022: toelichten uitgewerkt plan van aanpak aan vertegenwoordigers van de VLIR;
- Maart 2022: Finaliseren en interne validatie (ontwerp van) plan van aanpak;
- Eind maart 2022:
  - Overmaken intern gevalideerd (ontwerp van) plan van aanpak aan de vertegenwoordigers van de evaluatievoorwerpen;
  - Overmaken (ontwerp van) plan van aanpak aan de minister;
  - Opstart aanbesteding evaluatieopdrachten;
- Vanaf midden maart 2022: benaderen experts voor de evaluatie van het VABB-SHW;
- Eind april 2022: Afronden aanbesteding evaluatieopdrachten en start opdracht consultant;
- Begin mei 2022: eerste stuurgroepvergadering (in Brussel indien fysieke vergadering)
- Begin mei 2022:
  - Oplevering door de vertegenwoordigers van de VLIR **van het ex-postluik van de zelfevaluatie** in het kader van de evaluatie van (het addendum aan) het convenant (2019-2022) met de VLIR;
  - Oplevering toekomstvisies beleidsmakers
- Begin juni 2022: Oplevering door de vertegenwoordigers van de VLIR **van het ex-anteluik van de zelfevaluatie** in het kader van de evaluatie van het convenant met de VLIR;
- Tegen eind juni 2022: Oplevering voorlopige eindrapportering betreffende de evaluatie (van het addendum aan) het convenant met de VLIR (incl. toekomstplannen);
- Opstellen zelfevaluatie(s) in het kader van de evaluatie van het VABB-SHW:
  - Ex-postluik tegen begin 15 juni 2022;
  - Ex-anteluik tegen 16 augustus 2022
- (19 &) 20 september 2022⁵⁴: Plaatsbezoek (voorkeur fysiek) expertenpanel;

---

⁵⁴ De interactie tussen het expertenpanel en de vertegenwoordigers/beheerders van het VABB-SWH wordt hierbij op 20/09/2022 ingepland. Op 19/09/2022 zijn inleidende sessies (waaronder wellicht een sessie met beleidsmakers) met het panel voorzien.

- Midden oktober 2022: Afronding ontwerprapportering;
- Eind oktober 2022: Eindrapportering beschikbaar.

8 Informeren van en afstemming met de evaluatievoorwerpen

8.1 Overleg met de vertegenwoordigers van het VABB-SHW

Op 10 januari 2022 hebben vertegenwoordigers van de evaluatiecel van het departement de gelegenheid gekregen om tijdens de vergadering van het Bureau van het Gezaghebbende Panel⁵⁵ een toelichting te geven over zowel de evaluatiepraktijk van het departement als de grote lijnen van de geplande evaluatie van het VABB-SHW toegelicht. Op basis van de suggesties en opmerkingen gemaakt tijdens deze toelichting, werd onderhavig plan van aanpak verder uitgewerkt.

Na interne validering binnen het departement werd voorliggend plan van aanpak voor wat betreft de geplande evaluatie van het VABB-SHW en de richtlijn/leidraad voor het opstellen van de verwachte zelfevaluatie (zie Bijlage 1) op 21 februari 2022 toegelicht aan het Bureau van het Gezaghebbende Panel. Hierbij werden de leden van het Bureau van het Gezaghebbende Panel gevraagd om feedback te geven wat betreft de aanpak, de voorgestelde timing en de verwachte op te leveren resultaten van de evaluatie van het VABB-SHW.

Onderhavig plan van aanpak werd na deze toelichting aangepast op basis van de gemaakte afspraken. De gemaakte afspraken zijn de volgende:

1) Met betrekking tot de verwachte zelfevaluatie⁵⁶

- Inhoudelijk
  - De zelfevaluatie dient in het Engels te worden opgesteld ten behoeve van het panel van (internationale) experts.
  - De belangrijkste beleidsdocumenten op Vlaams niveau die voor de reflectie over de systeemblik als onderdeel van de zelfevaluatie van belang zijn, zal de evaluatiecel overmaken aan het (Bureau van het) Gezaghebbende Panel. Het betreft de beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie 2019-2024, Visie 2050 en de adviezen van de VARIO over indicatoren voor het W&I-beleid. De links naar betreffende documenten werden naderhand opgenomen in de presentatie die op 21/02 werd gegeven aan het (Bureau van het) Gezaghebbende Panel.
  - Er kan bij het opstellen van de zelfevaluatie rekening gehouden worden met de brede beleidscontext en met de ruimere regelgeving (cf. W&I-decreet en BOF-besluit) bij het opstellen ervan evenals met de ontwikkelingen op EU-niveau (cf. “research assessment”).
  - Het Gezaghebbende Panel wordt uitgenodigd om in het ex-anteluid van de zelfevaluatie aan te geven welke opportuniteiten/mogelijkheden ze met betrekking tot het VABB-SHW in het algemeen en hun eigen opdracht in het bijzonder zien en dit

⁵⁵ Aan deze vergadering nemen telkens ook vertegenwoordigers van ECOOM-Antwerpen evenals de VLIR-medewerker die instaat voor de administratieve ondersteuning van het Gezaghebbende Panel (cf. lopend convenant met de VLIR) deel.

⁵⁶ De verwachte zelfevaluatie zal gezamenlijk worden opgesteld door (het Bureau van) het Gezaghebbende Panel, vertegenwoordigers van ECOOM-Antwerpen en de VLIR-medewerker die instaat voor de administratieve ondersteuning van het Gezaghebbende Panel.

rekening houdend met zowel de lokale beleidscontext/regelgeving als met de internationale ontwikkelingen. Eventuele gevolgen die het opnemen van die mogelijkheden/opportunities zou hebben in termen van nodige middelen (financieel en personeel) dienen hierbij meegenomen te worden.

- Het is de bedoeling dat het (Bureau van het) Gezaghebbende Panel vanuit de eigen inzichten en vanuit de eigen invalshoek de zelfevaluatie opstelt en hierbij rekening houdt met de opeenvolgende beleidskaders en hun doelstellingen (in eerste instantie W&I-beleid). Vanuit die optiek is het niet de bedoeling om hierover voorafgaandelijk aan of tijdens het evaluatieproces met de evaluatiecel of met de beleidsvoorbereiders/-makers in discussie te gaan.

De beleidsevaluatie en beleidsvoorbereiding zijn nl. gescheiden processen en dit is vooral van belang tijdens de uitvoering van de evaluatie zelf.

- Beide invalshoeken (VABB-SHW en beleidsvoorbereiders/-makers) zullen doorheen de evaluatie elk aan bod komen en moeten leiden tot een weloverwogen oordeel over de toekomst dat door betrokken partijen als basis kan dienen voor onderling overleg (over die toekomst).
- Vragen ter verduidelijking bij of toelichting over de leidraad voor het opstellen van de zelfevaluatie kunnen uiteraard altijd gesteld/gevraagd worden.
- Oplevering zelfevaluatie
  - Ex-postluik uiterlijk 15/06/2022;
  - Ex-anteluik uiterlijk 16/08/2022.

De aldus afgesproken data werden verwerkt in onderhavig plan van aanpak.

2) Met betrekking tot het expertenpanel

- Samenstelling expertenpanel

Op basis van de suggesties die de leden van het Bureau van het Gezaghebbende Panel na de toelichting op 10/01 jl. hebben doorgestuurd, stelt de evaluatiecel van het departement EWI een prioriteiten- en reservelijst voor die tijdens het overleg op 21/02/2022 werd besproken. Het resultaat van de besprekingen wordt hierna weergegeven.

- Het onderdeel “wetenschapsstudies” is afgedekt via het voorstel om Sarah De Rijcke op te nemen in de prioriteitenlijst.
- Vanuit ECOOM-Antwerpen wordt opgemerkt dat het aangewezen zou zijn om ook iemand op te nemen die kennis heeft van systemen zoals het VABB-SHW. Aangezien Janne Pöllönen aan die voorwaarde voldoet, wordt voorgesteld om hem ook in de prioriteitenlijst op te nemen. Hierbij wordt meegegeven dat ECOOM-Antwerpen wel samenwerkt met betrokkene.
- Het initiële voorstel van longlist wordt aangepast op basis van de bespreking en het aangepaste voorstel voor de samenstelling van het expertenpanel (4 experts te kiezen), is aldus (en dit onder voorbehoud van validatie door de stuurgroep voor de evaluatie):

Prioriteitenlijst

- Sarah De Rijcke (NL) (→ wetenschapsstudies)
- AnneMaria Monti (IT)
- Janne Pöllönen (FI)
- Martin Paul Eve (VK) (ook in 2017)

Reservelijst

- Paul Wouters (NL) (→ wetenschapsstudies , 1ste reserve voor Sarah De Rijcke)
- Loet Leydesdorff (NL)
- Maarten Prak (NL) (ook in 2017)
- Jan-Ola Östman (FI) (ook in 2017)
- Planning expertenpanel (fysiek plaatsbezoek)
(19 &) **20/09/2022 waarbij de interactie met het Bureau GP (en GP) en andere betrokkenen bij het beheer van het VABB-SHW op 20/09 is ingepland.**

8.2 Overleg met vertegenwoordigers van de VLIR

Op 25 februari 2022 heeft er een overleg plaatsgevonden tussen de vertegenwoordigers van de evaluatiecel en van de VLIR om de hoofdlijnen van de geplande evaluatie van (het addendum aan) het convenant (2019-2022) met de VLIR te bespreken. Volgend op dit overleg werd het (ontwerp van) plan van aanpak met betrekking tot dit onderdeel ervan, verder uitgewerkt.

Na interne validatie van het aldus uitgewerkte plan van aanpak werden de relevante delen ervan op 15/03/2022 overgemaakt aan de vertegenwoordigers de VLIR met het oog op verdere afstemming.

Op basis van de verdere afstemming, werden specifiek voor wat de zelfevaluatie betreft, volgende afspraken gemaakt:

- 1° De zelfevaluatie die betrekking heeft op de administratieve ondersteuning die de VLIR verleent aan het Gezaghebbende Panel worden (zowel ex post als ex ante) meegenomen in de zelfevaluatie die het Gezaghebbende Panel, de vertegenwoordigers van ECOOM-Antwerpen en de VLIR-medewerker die instaat voor eerder genoemde administratieve ondersteuning zullen opstellen.
- 2° De zelfevaluatie genoemd in Bijlage 2 zal met betrekking tot de administratieve ondersteuning die de VLIR verleent aan het Gezaghebbende Panel dan ook (zowel ex post als ex ante) refereren aan de zelfevaluatie die de vertegenwoordigers van het VABB-SHW zullen opstellen.
- 3° De planning voor de oplevering van de zelfevaluatie genoemd onder punt 2° is als volgt:
  - Ex-postluik tegen begin mei 2022;
  - Ex-anteluik tegen begin juni 2022.

De aldus gemaakte afspraken werden verwerkt in onderhavig plan van aanpak.

9 Elementen met betrekking tot de inzet van een externe consultant

9.1 Algemeen

Zoals aangegeven in de voorgaande van dit plan van aanpak (zie onder meer sectie 7.2.2) wordt voor de uitvoering van de evaluatie onder meer een beroep gedaan op een externe consultant.

De consultant zal worden aangesteld via een aanbestedingsprocedure. Het is de bedoeling betreffende procedure midden maart 2022 op te starten. De evaluatiecel van de afdeling Strategie

en Coördinatie staat in voor het geheel van (de afhandeling van) de aanbestedingsprocedure van de opdracht van de consultant. Dit omvat zowel het voortraject, de eigenlijke aanbestedingsprocedure als de opvolging van de uitvoering van de opdracht.

9.2 Beschikbaarheid van documenten

Volgende informatie zal ter beschikking worden gesteld aan de consultant, hetzij als bijlage bij het bestek, hetzij op de relevante website, hetzij elektronisch op te vragen bij het departement:

- Publieke documenten of ter beschikking gesteld voor het opstellen van de offerte
  - Het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid en de wijzigingen aan betreffend decreet⁵⁷
  - Regeerakkoorden, beleidsnota's, beleidsbrieven en beleids- en begrotingstoelichtingen⁵⁸
  - Convenant 2019-2022 met de VLIR en addendum aan het convenant
  - Relevante adviezen (VARIO, SERV, andere) betreffende onderwerpen gerelateerd aan het VABB-SHW of aan de opdrachten opgenomen in het convenant (incl. addendum) met de VLIR
  - Vorige evaluaties van het VABB-SHW of andere relevante evaluatierapporten⁵⁹
  - VARIO-studie over indicatoren voor wetenschap en innovatie
  - Visie 2020 en Vizier 2030

- Ter beschikking vanaf de plaatsing van de opdracht of later (cf. planning in sectie 7.2.5)
  - De jaarlijkse rapportering van de evaluatievoorwerpen aan het Departement EWI of aan de minister
  - Relevante beslissingen van en nota's/mededelingen aan de Vlaamse Regering
  - De zelfevaluaties van de evaluatievoorwerpen
  - De toekomstvisie opgesteld door de beleidsmakers

10 Gebruik en verspreiding van de resultaten van de evaluaties

Conform de communicatiestrategie die het Departement EWI hanteert voor beleidsevaluaties⁶⁰, wordt het eindrapport van een evaluatie pas publiek van zodra het beslissingsproces over de toekomst van het evaluatievoorwerp is afgerond.

In de periode daarvoor is het eindrapport nog vertrouwelijk en wordt het enkel ter beschikking gesteld aan de direct betrokken partijen, nl. de bevoegde minister, de leden van de stuurgroep die de evaluatie heeft begeleid en (vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp.

Voor het eindrapport finaal gevalideerd wordt (door de stuurgroep), krijgt het evaluatievoorwerp de mogelijkheid om het ontwerp van eindrapport na te lezen met het oog op de verbetering van materiële fouten. Vastgestelde materiële fouten moeten altijd verbeterd worden en conclusies of aanbevelingen die erop gebaseerd waren, moeten overeenkomstig aangepast worden. Voor het nazicht met het oog op de verbetering van materiële fouten krijgt het evaluatievoorwerp een week

---

⁵⁷ Via de Vlaamse Codex: <https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1018085&param=inhoud>

⁵⁸ Via <https://www.vlaanderen.be/publicaties> of <http://www.vlaamsparlement.be>

⁵⁹ Via <https://www.ewi-vlaanderen.be/onze-opdracht/strategisch-beleid/beleidsevaluaties>

⁶⁰ Zie ook <https://www.ewi-vlaanderen.be/wat-doet-ewi/strategisch-beleid/beleidsevaluaties/wat-beleidsevaluatie>.

tijd en de verwachte periode waarin dit nazicht moet uitgevoerd worden, wordt ruim op voorhand aan het evaluatievoorwerp meegedeeld, zodat deze werkzaamheden opgenomen kunnen worden in de eigen planning.

In principe kan het evaluatievoorwerp na de afronding van de evaluatieprocedure een beroep doen op de externe consultant om de evaluatie aan (vertegenwoordigers van) van het evaluatievoorwerp toe te lichten, conform de hierboven omschreven communicatiestrategie. In het opdrachtbestek voor de aanbesteding van deze evaluatieopdrachten wordt hiervoor een specifieke optie voorzien.

Bijlage 1

Zelfevaluatie op te stellen door (het Bureau van) het Gezaghebbende Panel van het VABB-SHW⁶¹

1. Inleiding

De evaluatiepraktijk die het Departement EWI hanteert, voorziet standaard in het opstellen van een zelfevaluatie door “het voorwerp van de evaluatie”. Deze zelfevaluatie bestaat zowel uit een terugblik (ex-postluik van de zelfevaluatie) als een vooruitblik (ex-anteluik van de zelfevaluatie).

Aangezien de meeste (te evalueren) instellingen en/of beheerders van bepaalde projecten (in casu (het Bureau van) het Gezaghebbend Panel (GP) van het VABB-SHW) regelmatig rapporteren, kan de zelfevaluatie in principe op een hoog aggregatieniveau uitgewerkt worden.

Om het opstellen van de zelfevaluatie te vergemakkelijken, stelt de evaluatiecel van het departement een richtlijn/leidraad op, die een aantal onderwerpen of thema's aanreikt die behandeld moeten worden. Wat het VABB-SHW betreft, is het gelet op de omvang van het initiatief, niet opportuun om een omstandige zelfevaluatie te vragen/verwachten. In dit geval wordt de verwachte zelfevaluatie dan ook beperkt tot de elementen die essentieel zijn voor de uitvoering van de evaluatie.

De uiteindelijke bedoeling is om het Bureau van het Gezaghebbende Panel toe te laten een ex-postreflectie t.a.v. de afgelopen periode (periode 2017 t/m 2021) op te stellen en op basis hiervan ook een toekomststrategie uit te werken (vooruitblik; vanaf 2023 en minstens tot 2027).

Bij het opstellen van de gevraagde zelfevaluatie, kan - waar mogelijk en nuttig - altijd verwezen worden naar al bestaande documenten of beschikbare gegevens (uit jaarverslagen, op de website, andere rapportering, enz.). Het is NIET de bedoeling dergelijke informatie te reproduceren.

2. Richtlijn/leidraad voor het opstellen van de zelfevaluatie

2.1. Inhoud van de ex-postzelfevaluatie (periode 2017-2021/2022)

De bedoeling is dat (het Bureau van) het Gezaghebbende Panel probeert om volgende vragen te beantwoorden en deze antwoorden zo veel mogelijk onderbouwt met beschikbare gegevens:

Vorige evaluatie (2017-2018)

- 1) Welke lessen heeft (het Bureau van) het Gezaghebbende Panel getrokken uit de vorige evaluatie (2017-2018) en op welke wijze werden deze getrokken lessen geoperationaliseerd? Aandachtspunten hierbij zijn onder meer:
  - De doorwerking (al of niet) van deze lessen in de regelgeving zelf.
  - De doorwerking (al of niet) van deze lessen in het inhoudelijk/wetenschappelijke/administratieve beheer van de databank.
  - Het opnemen van nieuwe publicatietypes.
  - De beoordelingsprocedure voor publicaties (gebaseerd op de criteria van het BOF-besluit).

---

⁶¹ Deze zelfevaluatie zal opgesteld worden door zowel het (Bureau van) het Gezaghebbende Panel, ECOOM-Antwerpen en (de projectmedewerker van) de VLIR die instaat voor de administratieve ondersteuning van het Gezaghebbende Panel.

- De rechtzettingsprocedure.
- 2) Hoe is de werking en governance geëvolueerd en dit i.h.b. t.o.v. de voorgaande periode (i.e. 2013 t/m 2017)? Aandachtspunten hierbij zijn onder meer:
    - De werkdruk/werklast voor (het Bureau van) het Gezaghebbende Panel.
    - De administratieve ondersteuning die de VLIR aan het Gezaghebbende Panel levert.
    - Het technisch/wetenschappelijke beheer/ondersteuning die ECOOM-Antwerpen levert.
    - Het opnemen van nieuwe publicatietypes.
    - De beoordelingsprocedure voor publicaties en de rechtzettingsprocedure.
  - 3) Kunnen er in relatie tot de elementen vermeld in beide voorgaande vragen en de antwoorden hierop, aandachtspunten en/of mogelijke verbeterpunten worden gemeld en zo ja, welke?
  - 4) In welke mate zijn de conclusies en aanbevelingen van deze evaluatie nog geldig?

Andere vragen betreffende het ex-postluik (2017-2021/2022)

- 5) Op welke wijze werden in de beschouwde periode over de werkzaamheden met betrekking tot het VABB-SHW gecommuniceerd? Is er een communicatiestrategie ontwikkeld en in gebruik en welke partijen spelen daarin welke rol? Is hierin een evolutie vast te stellen ten opzichte van de voorgaande periode (2013-2021) en zo ja, welke?
- 6) Op welke manier werden/worden zowel het gebruik en/of de benutting van de databank als de doeleinden van dit gebruik/deze benutting opgevolgd? Is er hierin een evolutie ten opzichte van de voorgaande periode (2013-2021) vast te stellen en zo ja, welke?
- 7) Welke resultaten zijn gevolgd uit de databank en welke impact heeft de databank eventueel gerealiseerd (wetenschappelijk, economisch, maatschappelijk en beleidsmatig)?
- 8) In welke mate draagt het VABB-SHW bij tot de doelstellingen van het W&I-beleid in het algemeen en tot onderstaande doelstellingen in het bijzonder:
  - *Top-fundamenteel onderzoek in specifieke domeinen (beleidsveld wetenschappelijk onderzoek).*
  - *Uitmuntend fundamenteel onderzoek voor radicale vernieuwing (beleidsveld wetenschappelijk onderzoek).*
  - *Het gebruik van nieuwe kennis stimuleren voor meer impact (beleidsveld innovatie).*
- 9) Zelfde vraag als bovenstaande, maar rekening houdend met de hogere beleidskaders en hun doelstellingen (nl. Vlaams EWI-beleid, Vlaams beleid, Visie 2050, Vizier 2030, Regional Innovation Scoreboard, EU-doelstellingen (waaronder de Green Deal), Grand Challenges).

SWOT

- 10) Wat zijn volgens (het Bureau van) het Gezaghebbende Panel de sterke/zwakke punten van zowel het VABB-SHW zelf, zijn activiteiten als de regelgeving en

waarom? Hoe kunnen de zwaktes worden weggewerkt en de sterktes (beter) aangewend worden?

- 11) Welke aandachtspunten zijn er en welke verbeterpunten stelt (het Bureau van) het Gezaghebbende Panel voor t.a.v. de huidige regelgeving (W&I-decreet, BOF-besluit, VLIR-convenant) en waarom? Wat is hun oordeel over de praktische modaliteiten van de regelgeving (bv. in termen van administratieve opvolging, rapportering, praktische toepassing, enz.)?
- 12) Welke bedreigingen en opportuniteiten dienen er zich met betrekking tot het VABB-SHW aan en dit zowel in een regionale als internationale context? Hoe kunnen de bedreigingen worden omzeild en de opportuniteiten zo goed mogelijk worden benut?

2.2. Toekomststrategie met betrekking tot het VABB-SHW (minstens periode 2023-2027)

Op basis van het ex-postgedeelte van de zelfevaluatie en rekening houdend met de huidige beleidscontext (zowel regionaal, nationaal als internationaal) enerzijds en de te verwachten evoluties in de beleidscontext anderzijds, is het de bedoeling dat (het Bureau van) het Gezaghebbende Panel met betrekking tot het VABB-SHW - en dit in overeenstemming met artikel 14, 8° van het BOF-besluit - een toekomststrategie opstelt voor de periode die minstens het tijdsvenster 2023-2027 omvat.

Deze toekomststrategie is bedoeld om (het Bureau van) het Gezaghebbende Panel de gelegenheid te geven om op een strategisch niveau na te denken over de mogelijkheden tot benutting en gebruik van het VABB-SHW en dit niet alleen in de regionale context maar ook en vooral vanuit internationaal perspectief.

Om de toekomststrategie voor het VABB-SHW op te stellen, kan (het Bureau van) het Gezaghebbende Panel uitgaan van onderstaande richtvragen en proberen om minstens de elementen/antwoorden die hierbij worden verwacht te verstrekken en deze ook te onderbouwen:

- 13) Geef uw visie wat betreft de toekomstige missie, strategische uitgangspunten en doelstellingen en operationele doelstellingen van het VABB-SHW, evenals wat betreft ambities, prestaties en vooropgestelde impact.
Hierbij specifieke aandacht voor wetenschappelijke, economische, maatschappelijke en beleidsmatige ambities en/of mogelijkheden daartoe en vooropgestelde paden naar impact op de genoemde vlakken.
- 14) Geef uw visie over de rol en bijdrage die het VABB-SHW in/aan het huidige beleid op het vlak van Economie, Wetenschap en Innovatie zou kunnen spelen/leveren en waarom (niet). Welke aanpassingen aan de regelgeving zouden het beleid in het algemeen en de rol van het VABB-SHW in het bijzonder ten goede kunnen komen en waarom?
- 15) Geef uw visie over de rol en bijdrage die het VABB-SHW in/aan de hogere beleidskaders en hun doelstellingen zou kunnen spelen/leveren en waarom (niet).
- 16) Welke samenwerkingsverbanden met actoren in het veld worden strategisch belangrijk geacht en zijn al in het vooruitzicht gesteld? Welke synergiën met andere actoren in het veld zijn al dan niet aangewezen?

- 17) In welke mate zijn de middelen die nu ter beschikking staan aan om het VABB-SHW operationeel te houden voldoende om de noden te lenigen? Waarom (niet)?
- 18) Welke wijze van rapportering t.a.v. de Vlaamse overheid en welke opvolging en jaarlijkse beoordeling door de Vlaamse overheid ziet het Gezaghebbende Panel eventueel als wenselijk/aangewezen?
- 19) Welke aanbevelingen zou het Gezaghebbende Panel kunnen geven wat betreft de toekomstige inzet van het VABB-SHW en dit zowel algemeen als wat betreft t.a.v. de doelgroepen, de andere actoren, de overheid, enz.?
- 20) Zelfde vraag als voorgaande maar dan bekeken in functie van de (internationale) beleidscontext.
- 21) Welke opportuniteiten bieden de regionale, nationale en internationale (beleids)ontwikkelingen volgens het Gezaghebbende Panel voor het VABB-SHW en waarom?
- 22) Welke uitdagingen en/of bedreigingen stellen de regionale, nationale en internationale (beleids)ontwikkelingen volgens het Gezaghebbende Panel voor het VABB-SHW en waarom?
- 23) Andere suggesties en opmerkingen wat betreft de toekomst?

De toekomststrategie geeft verder zo goed als mogelijk een antwoord op volgende vragen⁶²:

- 24) Maakt de toekomstvisie duidelijk hoe het VABB-SHW wordt ingeschakeld in de doelstellingen van het Vlaamse EWI-beleid in het algemeen en het W&I-beleid in het bijzonder?
- 25) Maakt de toekomstvisie duidelijk hoe het VABB-SHW wordt ingeschakeld in de doelstellingen van het (W&I)beleid op internationaal niveau (i.h.b. EU-niveau maar ook ruimer) en dit waar relevant?
- 26) Maakt de toekomstvisie duidelijk hoe het VABB-SHW wordt gepositioneerd in het veld van actoren (i.h.b. de Vlaamse) en wordt voldoende duidelijk gemaakt hoe en met welke andere actoren zal worden samengewerkt en waarom?
- 27) Komt de toekomstvisie tegemoet aan de gedetecteerde zwaktes, maakt het voldoende gebruik van de gedetecteerde sterktes?
- 28) Biedt de toekomstvisie een antwoord op de gedetecteerde bedreigingen en maakt het optimaal gebruik van de gedetecteerde kansen?

Documentatie minimaal toe te voegen als bijlagen (indien van toepassing)⁶³:

- (Jaar)verslagen ingediend ter verantwoording.
- Lopende, afgelopen en te verwachten samenwerkingsovereenkomsten.
- Gedetailleerd overzicht uitgevoerde activiteiten.
- Resultaten van bevragingen, enquêtes, analyses, evaluaties, impactmetingen, enz.

⁶² Deze vragen zijn bedoeld als controlevragen om na te gaan of de toekomstvisie alle verwachte elementen bevat.

⁶³ En dit voor zover niet al bezorgd aan de bevoegde overheid en indien niet, bij voorkeur in digitale vorm.

Bijlage 2

Zelfevaluatie op te stellen door de vertegenwoordigers van de VLIR

1. Inleiding

De evaluatiepraktijk die het Departement EWI hanteert, voorziet standaard in het opstellen van een zelfevaluatie door “het voorwerp van de evaluatie”. Deze zelfevaluatie bestaat zowel uit een terugblik (ex-postluik van de zelfevaluatie) als een vooruitblik (ex-anteluik van de zelfevaluatie).

Aangezien de meeste (te evalueren) instellingen en/of beheerders van bepaalde projecten regelmatig rapporteren, kan de zelfevaluatie in principe op een hoog aggregatieniveau uitgewerkt worden.

Om het opstellen van de zelfevaluatie te vergemakkelijken, stelt de evaluatiecel van het departement een richtlijn/leidraad op, die een aantal onderwerpen of thema's aanreikt die behandeld moeten worden. Wat het convenant 2019-2022 met de VLIR en het addendum hieraan betreft, is het gelet op de omvang van het initiatief, niet opportuun om een omstandige zelfevaluatie te vragen/verwachten. In dit geval wordt de verwachte zelfevaluatie dan ook beperkt tot de elementen die essentieel zijn voor de uitvoering van de evaluatie.

De uiteindelijke bedoeling is om de vertegenwoordigers van de VLIR toe te laten een ex-postreflectie t.a.v. de afgelopen periode (periode 2019 t/m 2021/2022 voor het convenant, de periode 2020-2021 voor het addendum) op te stellen en op basis hiervan ook een toekomstvisie uit te werken (vooruitblik; vanaf 2023 en minstens tot 2027).

Bij het opstellen van de gevraagde zelfevaluatie, kan - waar mogelijk en nuttig - altijd verwezen worden naar al bestaande documenten of beschikbare gegevens (uit jaarverslagen, op de website, andere rapportering, enz.). Het is NIET de bedoeling dergelijke informatie te reproduceren.

2. Richtlijn/leidraad voor het opstellen van de zelfevaluatie

2.1. Inhoud van de ex-postzelfevaluatie

Voor dit onderdeel wordt verwacht dat de vertegenwoordigers van de VLIR een overzicht geven van en een korte toelichting geven bij de werkzaamheden die tot nu toe werden verricht in het kader van de opdrachten opgenomen in het convenant⁶⁴ en in het addendum aan het convenant. Verwacht wordt dat hierbij ook aandacht wordt besteed aan de middelen die werden ingezet (menselijk en financieel), welke producten eventueel werden ontwikkeld, welke dienstverlening werd aangeboden en aan welke doelgroepen, welke resultaten werden behaald, welke samenwerkingsverbanden werden opgezet met welk doel welke uitdagingen/opportunities deden zich eventueel voor en hoe werd ermee omgegaan. Ook dient toegelicht te worden welke werkzaamheden er nog zullen worden opgezet in de periode tot eind 2022, met welk doel en welke resultaten hiervan verwacht worden.

Tevens wordt verwacht dat op basis van het voorgaande een SWOT-analyse wordt uitgewerkt.

---

⁶⁴ Dit onderdeel wordt verwerkt in de zelfevaluatie omschreven in Bijlage 1.

2.2. Toekomstvisie

In dit onderdeel wordt verwacht dat de vertegenwoordigers van de VLIR op basis van het ex-postluik van hun zelfevaluatie voor de periode 2023-2027 de volgende vragen beantwoorden/het volgende toelichten:

- 1) Welke andere werkzaamheden dan wat in het lopende convenant staan vermeld, er in het kader van de administratieve ondersteuning van het Gezaghebbende Panel van het VABB-SHW en in de beschouwde periode zullen worden opgezet? Welke werkzaamheden die nu opgelijst zijn in het convenant, zullen eventueel wegvallen? Indien dit het geval is, geef dan aan met welke inzet van (personele en financiële) middelen dit gepaard zou gaan.⁶⁵
- 2) Welke werkzaamheden met betrekking tot de thematiek van het delen van voordelen uit het gebruik van genetische rijkdommen⁶⁶ dienen in de beschouwde periode nog verder te worden gezet en tot wanneer? Geef hierbij een toelichting wat deze werkzaamheden zouden inhouden (doelstellingen, scope, werkplan voor uitvoering, enz.) en geef ook een verantwoording waarom deze werkzaamheden verder moeten worden gezet, rekening houdend met de rol en verantwoordelijkheden van de VLIR enerzijds en die van andere belanghebbenden (Vlaamse overheid, beleidsmakers, doelgroepen, enz.) anderzijds. Geef hierbij ook aan wat het verderzetten van deze werkzaamheden concreet betekent in termen van de inzet van (personele en financiële) middelen.
- 3) Welke andere opdrachten denkt de VLIR in de beschouwde periode en binnen het volgende convenant te moeten opnemen en waarom, rekening houdend met de rol en verantwoordelijkheden van de VLIR en met die van andere belanghebbenden (Vlaamse overheid, beleidsmakers, doelgroepen, andere belanghebbenden, enz.)? Welke doelstellingen worden met die bijkomende opdrachten nagestreefd? Welke zijn de beoogde resultaten en impact? Hoe en met welke andere partijen zal worden samengewerkt? Is hierbij complementariteit verzekerd? Is de VLIR de geschikte organisatie om dit uit te voeren en waarom? Geef hierbij ook aan wat het opnemen van deze werkzaamheden concreet zou betekenen in termen van de inzet van (personele en financiële) middelen.

---

⁶⁵ Dit onderdeel wordt verwerkt in de zelfevaluatie omschreven in Bijlage 1.

⁶⁶ Naast het bestaande beleid in het CBD-kader (Nagoyaprotocol en EU-Verordeningen) worden hier ook de beleidsontwikkelingen bedoeld inzake digitale genetische informatie ('digital sequence information', DSI) en hoe onderzoeksbeleid ('open science', beschikbaar maken en openstellen van infrastructuren, enz.) concreet kan bijdragen tot het delen van voordelen in mondiale kaders (vnl. CBD maar ook VN-Zeerechtverdrag).